

JERUSALEM
مكتبة
الكتاب
القديم
في
القدس
القدس

كتاب
الكتاب
القديم
في
القدس
القدس
MANUSCRIPT
مكتبة
الكتاب
القديم
في
القدس
القدس

مكتبة
الكتاب
القديم
في
القدس
القدس

RUSSIAN

RUSSIAN

کتابخانه
موزه و مرکز اسناد
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

موزه و اسناد
کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

موزه و اسناد
کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

ISLML
KBP632
.43
M456
A36
1886

3793013

۷۹

و منه التوسیق
 اسبق مقام والای شیخت
 اسلامیة شرف اولان اولان اولان
 سماحتلو مکی افندی زاده السيد مصطفی
 عاصم افندی حضرت تکرینک بدر معالی مظهری
 شیخ الاسلام اسبق مرحوم و مغفور له مشار الیه
 السيد محمد مکی افندی حضرت تکرینک آثار قلم فضل
 رقم کردون اشتہار لرندن اولہ رن کافہ خدمتہ شرح
 مبینہ بریاد کار منافع شعرا و ملق اوزرہ بین الفرائضین
 مشہور و زبازد اولان احوال ربیعینی مبین رسالہ مختصرہ
 ترکیہ اوزرینہ کشیدہ سلاک سطور معارف شورلی
 قلن ان مرشد الوارثین فی احوال الاربعین نام اثر
 جلیلہ بدر کہ سایہ معدتوایہ جناب حضرت
 شہر یاریدہ بوندن اقدم طبع اولنمش ایدہ
 بود فعلا ربانک افادہ استفادہ لریچون
 طبع و تمثیل
 اولنمشدر

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلوة على نبيه وعلى آله واصحابه معلوم اوله که دیار و میه ده مستدول اوله
احوال اربعین اسمیده موسوم ترکی رساله مشهوره متن سراجیه نکت گویا مترجمید طالبه اسانه
اوسون ایچون علمای فن تالیف ایتمشدر در سد در هم * نکت متن سراجیه نکت بهمان معنی
ترجمه مشابه سنده اولوب اختصار اوزره اولمغین مبتدی یه نسبت ایله الیه استخراج نما
اربعین چیقار مقدر بلکه متن سراجیه دن صعبدر زیر متن سراجیه نکت شرحی کثیر اولمغه
تفصیل و شرح و بیان بدوب مساحتی تخریر و تصویر ایدر شارحدا سان ایتمشدر * اما
بو ترکی رساله مجرد حفظه و زبرای نکه ترکی عبارت اسان اولمق ایچون تصنیف اولندن فی صورتده
مراتب اذیان متفاوته اولمقدن ناشی بهر حال لازمه حالدن اولان معناسنی کرکی کبی فهم
واقفان متوقف شرح و بیان اولدیفینه بنا، بوقیل الاستطافه محمد علی نایوان رساله مر فویدیه
عاجزانه شرح و تبیین و مجملاتی تفصیله مبادرت ایدوب * مرشد الوارثین فی شرح
احوال الاربعین اسمیده سیمه ایدر * والله الموفق والمعين * قال المصنف حمد الله ميتك تركه
متعلق اولان حقوق مرتبه درت یعنی بوجقوق اربعة ترتيب اوزره درکه بوجملده ذکر اولندی بوجملده
ذکر و بیانده که کونه تقدیم و تاخیر اولندی ایله عجلده دخی اولیده ترتیب مراعات اولنور *
تجهیز و تکلیفین میتک مال متر و کندن تجهیز و تکلیفین حقوق ثلثه باقیه یه تقدیم اولنور مراره ذات روح اولنور
زوج ایدر * قضاء دیون * و تجهیز و تکلیفین لشکره باقیه فلان مالندن دیون اولنور تجهیز و تکلیفین دخی حتی
میتدر که تکلیم حال حیانتده مدیون اولسه جمیع مال دایندینه و بریور کن لابس اولدیغی ثیابنه
تعرض اولنماز * تنفیذ و صایا بالثالث بعد التجهیز و التکلیفین و قضاء الدیون * باقیه فلان مالک
ثلثدن میتک اقرارندن اولمیان اجانبه المدی و صحتی تنفیذ اولنور لقوله علیه الصلوة والسلام
ان الله تصدق علیکم بالثالث اموالکم فی آخر اعمارکم زیاده کلم فی احکامکم * کن اجانبه دخی ماز اولثالث
و صحت معتبر دکلدر مکر ورنه تنفیذ و تجویز ایدر * فتمه الباقی بن الوردیه * بوجقوق ثلثه ترکه دن بعد
الاجراخ هر نه باقی فالور ایله میتک موجود اولان ورنه سنه علی فرض الله تعا لقبیر اولنور ایدر
اشبو تقسیم اولنه حتی ترکه باقیه نکت مستحی شرعید نکت تفصیل و بیان شروع ایدوب مصنف
بوردرکه ورنه مرتبه طفوز یعنی بودخی ترتیب اوزره در بو مقامده ذکرده تقدیم اولان ورنه شرعاً
توزیده دخی تقدیم اولنور * اولک اصحاب فرائض کتاب الله کندیله سهام مقدرت ذکر اولان
وارثلدر * ایکنجی بونلدر لشکره میتک عصبه نسبه سیدر عصبه نسبه نکت تعریفی اصحاب

اصحاب فرائض سهام مقدره سنی الدفء نضکه ترکہ دن باقی ہے و اگر منفرد اول جمع
ترکہ ہے احراز ایدن یکمہ در تور شدہ اصحاب فرائض عصبہ نسبتہ یہ تقدیم کی سببی بود کہ
عصبہ ایچون چونکہ سهام معینہ یوق اصحاب فرائض دن باقی ہے الہج بس ابتدا اصحاب فرائض تک
ترکہ دن حصہ سنی ندر معین و معلوم اولغہ محتاج کہ آنکرت حصہ لادن باقی معین اولدہ عصبہ
و بریلہ * او جیحسی * عصبہ نسبتہ یعنی عصبوی لذاتہ اولیوب بلکہ احتیاق سببید شرعاً عصبہ
اولان یکمہ کہ قول از ایدندر کہ اول مقدر عصبہ نسبتہ مقدم اولدی عصبہ نسبتہ دن یعنی
عصبہ نسبتہ وار ایکن سببید وارث اولہ مرثا لقولہ علیہ الصلوٰۃ والسلام رجل من العرب اعق
عبده * اذا مات ولم یترک وارثا کنت انت عصبہ قالوا المراد من ہذا الوارث العصبہ بدلیل حدیث
آخر عصبہ نسبتہ تک عصبہ نسبتہ ذکور یعنی مولای عتاقہ کہ مقدر آنک عصبہ نسبتہ سنی معلوم
اولد کہ معق و عصبہ نسبتہ سنی بویکیسی برعد اولنور آنچون * در دجیحسی * رد علی ذوی الفروض
النسبہ زوج و زوجہ دن ما عدا اصحاب فرائض سهام مقدرہ لری نہ الیہ آن ترکہ دن
الدفء نضکہ کا ہی نضہ باقی قالو راول نضہ لری الہج عصبان دن یکمہ بولمقدہ اول نضہ بیت
المالہ و برلیوب بولان اصحاب فرائض سهام مقدرہ لری حسب نجر د و اعطا اولنور کن بول
اصحاب فرائض ذوی الفروض النسبہ اولور الیہ کندہ رد اولنور بوحسہ ذوی الفروض النسبہ لہما ز
الیہ رد اولنور کہ زوج و زوجہ سنی ذوی الفروض النسبہ دکلد زیرا انکرت با مقار در امام مالک شافعی
رحمہ اللہ علیہما عندہ اصحاب فرائض نسبتہ یہ دخی رد اولنور زیرا اصحاب فرائض سمدی
کتاب الہمد معین و مقدر راول معین مقدر دن یا دہ لے انکہ نہ سند الیہ ویرہ لری الیہ
اعطا حد و الیہ یہ تقدیم راول نضہ بیت المالہ و برلیوب بیور مشر کن جمہور صحابہ رضوان اللہ
علیہم اجمعین عند لندہ رد علی ذوی الفروض النسبہ جائز در و علیہ الفتوی * بشیخ ذوی الارحام
ذرحم * شرعدہ میتک اقر باسندن شول قریبدر کہ کتاب دست و اجماع امت الیہ مقدر
حصہ سنی بوقدر میتک عصبہ سنی دکلد میتک ترتیب مذکور اوزرہ سائر ورثہ سنی اولدی یعنی صورتہ ذوی
الارحام نسبیہ اولنان اقرار بتک تور شدہ امام ابوحنیفہ و امامین رحمہم اللہ اہلبدر امام مالک
و شافعی عند نہ ترکہ بیت المالہ عاند ذوی الارحام وارث اولما ز و بمشدر * التبی * مولی المولای یعنی
مجهول النسب بر آدم معروف النسب شخصہ عقد موالای الیہ یعنی او شخصہ دلیہ کہ ہم یدن بر
جنابیت ظہور ایدر سہ دینی سنک عافلک اوزرہ اولمق اوزرہ و فاقم نضکہ جمیع عالم سنک اولسون
دلیہ اول شخص دخی بولدی قول الیہ بوقولہ موالای دیر لاول شخص معروف النسبہ مولی المولات دیر ل
واقعدہ اول دم و فاقم الیہ کدہ ترتیب مذکور اوزرہ سائر ورثہ سنی بونفسہ اول مولی المولات
وارث اولوب جمیع ترکہ ہے احراز ایدر * بدیجی * مقر لہ بالنسب علی الغیر مثلاً میت حیاتہ
بویکیمہ بنم فرزند شمدر دیو اقرار الیہ * سکرنجی * ثم الموصی جمیع المال اشبو محلہ منتہی
اولنور ذکر سنی سابق ایدن مذکور یدن اصلکیمہ بولنور الیہ مال میتک کلیسی میت حیاتہ
جمیع مالنی وصیت ایلدی کی کیمہ در وارث دکلد زیرا ہم کلمہ سنی تراخی زتہ دہ مستعملر اشبو موصی لہ
بجمیع المال اولان کیمہ یہ جمیع مال ترکہ وصیت میت اوزرہ و برلک یکینک و جمی میتک چونکہ ترتیب
مذکور اوزرہ قطعاً وارث اولدی یعنی بیت الموصی لہی نضدن زیادہ سنی المقدن منع ایدن ورثہ یہ

اضرار متحقق اولما مغفله جمیع مال ترکہ موصی بجمع المال اعطا اولور اما اگر اول موصی له احد زوجین ابله جمع اولسه احد زوجین حصه شریعیه لر بی نه ایسه آنی الد قد نصکره بانک تک جمله سنی موصی بجمع المال اولور و اگر آخر وارث ایله جمع اولور سه اجتنی ثلث ترکہ بی اولور جمیع ترکہ بی له مزه طوق برنجی * بیت المال ترتیب مذکور اوزره سکر عدد و رتبه فرتبه دن اصلایکیمه بولیمز نه ابتدای کلامه مذکور حقوق اربعه بعد الاخراج باقی قان ترکہ میت بیت المال وضع اولور و بیت المال بومقوله عانده اولان ترکہ دن جمعه مال دن فقرای مسکینک علیل و مرضا لرینک نفقه و ادویه بهارینه و کسب غایه صنفا تک نفقه لرینه صرف اولور بعض فقهای عظام مصرف جزیه و خراج اولان قضاة و علما و فقهای اعلامه دخی بوندن اعطا اولور و بیشتر فصل * مانع میراث اربعه در بیل بقین * بجر سر بعد از موزون و مثلث کلور مصرفه که مقتعل مقتعل فاعیل و زنده در * رقی و قتل اختلاف دار و دین * بجر مردن بودخی مصرف نمایند که فاعلان فاعلات و زنده در معناسی و یکدر که کشتی بر میراث منع ایدن امور اربعه تک بری ر قدر یعنی قول در قیق اولان یکمسه تک مورثی فوت اولسه قول وارث اوله مرکز تک فوت اولسه اکت دخی مالنه یکمسه وارث اوله مر العبد و مالیکه کان لمولاه در * رقی لغتده عجز معناسنه در شرعه عجزک انواعدن اولان ولایت و شهادتدن عجز حکمده جزا بکفر و بیشتر * ایجنجی * موجب قصاص و کفارت اولان قتل ایله مورثی قتل ایتمک * او جنجی * اختلا دار یعنی گرت مورث و کرک وارث بر لیبی دار اسلامده و بر لیبی دار اکریده اولمق مانع وراثتدن بوسنده کفره بیکوره در زیر دار اسلامده اولان مسلمه دار اکریده اولان واری وارث اولور اختلاف دار منع ایتمز مثلا آستانه ده ساکن کیتمه تک مالطه ده اسپر اولان اوغلی وارثده حصه قاضی افزای بوکابنا در و بالعکس با دار اسلامده کجی حرمیه دار اکریدن متوطن کافره وارث اوله مز کند تک دار اکریده اولان کافره دار اسلامده اولان کافره وارث اوله مزه در دخی * اختلاف دین کافرن وارث اسلامه کلده که نصکره مورثی هلاک اولسه و بالعکس مانع ارثدن مرتد اولسه دخی حکم بویله در

فی احوال الاربعین * قوله اکث حالی اوج یعنی میتک بابا ستمک وارث اولمسی اوج صورت اوزره در * او یکسی فرض مطلق که یا کز سدس بن ایله یعنی بابا میتک اوغلی ایله جمع اولسه یعنی میتک مثلا باباسی اوغلی فالسه بابا میتک حصه ارثیه سی سدس که میتک ترکه ستمک الشده بری بابا میتک حصه سیدر مثلا التوزعوش میتک ترکه سی حیضه بوزعوش بابا میتک فرض مطلق که سدس حق مورثیدر کند تک بابا ستمک اوغلی تک اوغلی ایله بکده اوغلی تک اوغلی و بجز جوا جمع اولسه میتک بابا ستمک حاله سدس المصدر تنکیم بیان اولندی * کلرک بابا میتک ایکنجی حاله فرض جمع ایله هم سدس هم باقی المقدر بنت ایله یا بنت الابنه یعنی میتک باباسی میتک قزی ایله یا خود اوغلی تک قزی ایله جمع اولسه یعنی میتک قزی ایله جمع اولسه یعنی میتک باباسی و قزی فالسه یا خود میتک باباسی و اوغلی تک قزی فالسه میتک ترکه سندن بابا میتک حتی هم ترکه تک سدسنی المقدر و هم انکله جمع اولان میتک قزی ترکه دن حصه سنی الد قد نصکره هر نه باقی قالور ایسه بابا او باقی بی دخی اولور سی با اول ترکه دن هم سدسی هم باقی بی المثل اولور مثلا میتک التوزعوش مال فالسه بابا ابتدا فرض مطلق که سدس بوزعوشنی اولور میتک قزی تک دخی ترکه مرزبوره دن چونکه حصه سی

بیان احوال

نصفه اولان او چوز غزوش نبت الدقه باقی یکوز غزوش
 قالور اول یکوز غزوش دخی بابانک یوز غزوش حصه سه ضم اولدقه بابا او چوز غزوش
 هم سدس هم باقی حصه سی مقابلده المش اولور کذلک بابا او غلنگ قزی ایله جمع اولسه بعدینا سبق
 کیله قزی ایله جمع اولدیغی صورت اوزره در لافرق بینما وان سفل یعنی او غلنگ او غلنگ قزی
 و هم جرادخی اسفل دخی اسفل او غلنگ قزی بولنسه بعینه بویله دره کذلک بابانک او چوخ حال
 تعصب محضه صافی بابا قیدر یعنی منک بابا سی منک ترکه سندن وارث بولن کر که بر
 کر که ایکی هر قاج کسه ایسه حصه ارثه لرینی هر بری الدقه نص کره اول ترکه دن باقی بهره قالور ایسه
 اول باقیسی بابا اور عن عدم الولد و ولد الابن یعنی اشبو ترکه دن باقی المور که منک ولدی
 یعنی او غلی و قزی اولرنسه کذلک ولد الابن که منک او غلنگ دخی کذلک او غلی و قزی
 اولرنسه در بولردن ماعدا بهره کونه وارث بولنسه بابا اول بولن وارث حصه سی
 الدقه نص کره بهره باقی قالور ایسه ان الور مثلا منک بابا سی منک زوجه سی ایله
 جمع اولسه اول زوجه ترکه دن حصه سی الدقه نص کره بهره باقی قالور ایسه ان بابا الور مثلا
 منک در تیوز غزوشلن ترکه سی حصه ربع حصه کیله یوز غزوش در زوجه الدقه نص کره باقی
 او چوز غزوش قالور ان بابا الور تعصب محضه صافی بابا باقی دیدیکی بو او چوز غزوش در
 منک بابا سی وارث اولسی انجی بو اوج صورت اوزره دره قوله جد صحیح اب کبیر
 یعنی جد صحیح دخی بابا کبیر ذکر اولن اوج صورت اوزره وارث اولور که یاسد الور
 منک او غلی و او غلنگ او غلی ایله جمع اولسه کما مر یا خود سدس و ما باقیسی او لور منک قزی
 یا او غلنگ قزی ایله جمع اولسه یا خود تعصب محضه صافی بابا قی لور منک ولدی که او غلنگ
 ولدی اولرنسه تفصیله حاجت یوق بابانک احوال نثه سنه بیان او نمش ایدی همان بابا برینه
 منک جدی وضع اولنوب ملاحظه اولنه ای دی منک جدی یعنی سوک بابا سی یعنی منک
 بابا سی کبیر بو اوج صورت مذکوره پس اوج صورت جدک دخی اوج حال او مشر و لغفه در دخی
 حال ابک و جو دیله سقوطیدر دیدی مصنف علیه الرحمه یعنی جدک احوالندن بر حایده ساقط
 اولوب میراث المقتدر که منک بابا سی ایله جمع اولسه یعنی منک جدی و بابا سی فالسه جد ابیله
 ساقط اولور و جد دن مراد بو محله جد صحیحی که جد صحیح منه نسبتده انجی داخل اولمیان مذکور
 دیو علماء فن تعریف ایدر لر یعنی میت ایدر اول جدک بیله انجی که مشر اوله مثلا منک بابا سی
 کذلک بابا سی بابا سی بابا سی جد صحیح اما میت ایله ما بیله انجی کرن مثلا بابا سی بابا سی
 بابا سی جد فاسد کذلک منک بابا سی بابا سی بابا سی بابا سی و کذا انجی توسط ایدر
 جد فاسد در الادرست مننده و کل یعنی درت مننده جد بابا سی و کذلک مننده اولی
 یعنی منک بابا سی بابا سی فالسه دخی منک بابا سی بابا سی بابا سی اب ایله ساقط
 اولور اما جد ایله ساقط اولرن بابا سی بابا سی دخی وارث اولور مثلا منک بابا سی بابا سی جدی
 فالسه بابا سی وارث اولور جد ساقط ایدر اما بابا سی ساقط ایدر ای دی ای دی بو مننده ده جد
 بابا سی اولدی که بابا سی بابا سی بابا سی ساقط ایدر مکنایه اوج مننده ده جد بابا سی
 من لف ای دی علماء فن بو محله ذکر ایتمشدر کذلک مننده ذکر ایدر لر فقیر اول احوال

بابا سی
 ایله جمع اولسه

بیان احوال اولاد ام

لا با اتفاق بویل در ایستوی نفی کسب تک بری بو نقد ساقط

بیان احوال
زوج و زوج

احوال اربعه مخالفه تک بر صورتی ذکر ایدم مجهول مطلق اولسون دیو اولاد امک اوج حاله وار او کی جا
 سدر احدی بچون یعنی مینک انابر فرزنداشی اگر بر فالور ایسه ترکه تک سد سنی الور السیده بر در
 * ایکنجی حالی نکت ایکی دخی ارق ایچون یعنی مینک انابر فرزنداشی بر اولویوب ایکی
 اولور ایسه یا خود اوج یا درت یا دخی زیاده اولور ایسه ترکه تک نشنی الور لر لقوله تعالی
 وان کان رجل یورث کلاله او امرأه وله اخ او اخت فکل واحد منها السدس فان کانوا
 اکثر من ذلک فم شراکاء فی الثلث مثلاً مینک او جیوز غوشلق متر و کانی چیقسه انابر
 فرزنداشی هر قاج ایسه ایچدن یوز غوشنی الوب ذکر و انانی علی السویه بیندنه تقسیم
 ایدر لر باقی ایکیوز غوشنی مینک سار بولنان وار ثلثی حصه شرعیه سده کوره الور
 اما غیر وارث اولماز ایسه مجموع ترکه اصحاب فرزندن اولد قدرینه بنا بیت المالا کتر نین
 انابر فرزنداشی الور ذکر و انانی برابرجه تقسیم ایدر لر ولهدا قال المصنف ذکر و انانی نکت
 واستحقاقه مساویدر و بوجوع مال الوب بیت المالا تقسیم اولغنی انابر فرزنداشی بالکتر اولور ایسه
 دخی بویل در بر اولاد امک اوج حاله سقوط التی نفر کسب تک بری ایله مذکر اکان او مؤنث یعنی
 انابر فرزنداشی ارکک و کرک تر ساقط اولوب میراثدن محروم اولور ولد ایله یعنی مینک
 او علی یا خود یا خود قری اولسه انابر فرزنداشی ساقط اولور زرا اولد او غل و قره شلدر اکت
 ایچون ولد ایله دیدی مصنف علیه الرحمه و ولد الابن یعنی کذک مینک انابر فرزنداشی مینک او غلنک
 او غنی یا خود او غلنک قری اولسه ساقط اولور وان سفلی یعنی او غلنک ولدی نقد است
 دخی اولور سینه انابر فرزنداشی اسقاط ایدر مثلاً او غلنک او غلنک ولدی اولسه
 و بولم جبر اولاد امی اسقاط ایدر تنکم بوبیت جلد سنی جامع در * حاجب اولاد ام التی نفی سکا
 او غل او غنی و قری اب جد او غل تر در همان * ایله جلد صحیح ایله بالاتفاق یعنی انابر فرزنداشی کذک
 مینک باباسی اولسه یا خود جلد صحیح اولسه ساقط اولوب میراث المامق اولاد امک در دخی
 حاله اولمغه احوال اربعه سنی انابر فرزنداشی تمام اولمش اولدی * قوله زوجک
 حاله ایکی نصف عند عدم الولد یعنی مینک ولدی اولسه ارکک و نه تر زو جی مینک
 ترکه تک نصفنی الور لقوله تعالی * وکم نصف ما ترک ازواجکم ان لم یکن لهن ولد *
 ترکه تک باقی فلان نصفنی سار بولنان وار ثلث الور لر سار وارث یوغیسه اول نصف اخری
 بیت المال الور زوج الحزو ولد الابن کذک مینک او غلنک نه ارکک و نه تر اولادی اولماز ایسه
 سینه حاله بویل در مینک زوجی نصف الور ربع مع الولد و ولد الابن یعنی زوجک حتی بعد مینک
 ولدی قالسه یا خود مینک او غلنک ولدی قالسه مینک زوجی ترکه تک درنده برینی الور لقوله تعالی
 فان کان لهن ولد فکم الربع ما ترک * مثلاً مینک در تیوز غوشلق ترکه سنی چیقسه
 یوز غوشنی زوج باقی سنی بولنان اول ولد ابن الور وان سفلی یعنی او غلنک ولدی
 نقد استماعی کیدر سه کتسون و نقد اسفنده اولور سده سینه زوجی نصف المقدن
 ایدوب آنجی ربع المقدن و تنزل ایدر کاسبق * قوله زوجک حاله ایکی ربع عند
 عدم الولد و ولد الابن وان سفلی یعنی مینک نه او غنی و نه قری قالسه و نه او غلنک
 ولدی قالسه وان سفلی مینک زوجیسی مال من و کک ربعنی الور من مع الولد و ولد الابن زوجک

ایکنجی حال ثمن المقدر یعنی میتک مالک سکرده برینجی الور میتک او غلی و با قزی قاسه و یا خود او غلنگ
 ولدی قاسه مال میتک حتی شکر اگر ربع و اگر ثمن واحد ایچون دخی ارقق ایچوندر یعنی برو چه حجر
 زوج ربع الموق میتک بر وجه سی او لور سه ده ربع الور ایکی یا خود او ج یا درت زوج سی
 او لور سه ینه مال ستر و کدن آنجق ربع الور بریندر نه زوج له برابر چه تقسیم ایدر
 کذلک زوج نهک ثمن المسی دخی بویله در که درت زوج دخی او لور سه ینه آنجی بر
 ثمن الور * قول سه بنات صلیبه نک حال اوج نصف واحد ایچون * یعنی
 میتک صلیبه قزینک اوج حالی وار او کی حال بر قزی او لور سه میتک مال ستر و کدن
 نصفنی الور با قزی بونان سار وارث الور بوعیبه بنت صاحبه الفرصد
 اول نصف باقی به دخی بنت الور بیت المال له مر * ایکنجی حال ثن ان ایکی دخی
 ارقق ایچوندر یعنی میتک قزی ایکی یا دخی زیاده او لور سه ترکه نک ثن انی الور
 یعنی اوج بلو کده ایکی بلو کنی الور مثلا او جیو زغوشق ترکه چیقه ایکیو زغوشنی
 الور که ثن اندر باقی ثنیکه بوزغوشدر سار ورنه الور بولور ایسه سار ورنه بولنما زا
 کذلک الی دخی قزل الور کما قلنا الفاء * عصوب مشرکه ابن ایله یعنی میتک قزی اگر میتک
 او غلی ایله جمع اولسه یعنی میتک بر قزی و با او غلی قاسه اول او غلی ایله قز عصوب مشرکه او لور که
 ایکی او غلان و بر قز الو * لذلک مثل حظ الانثیین * آیت که همه میتک حکمی اجر او لور
 * قول بنات ابنتک حال الی نصف واحد ایچون * یعنی میتک او غلنگ قز ابنتک الی حالی وار در
 حال اولی اگر اول میتک او غلی قزی بر او لور سه نصف الور ترکه نک آخر نصفنی سار وارث
 الور سار وارثه اولما زا ایسه الی دخی رد او غل قزی الور * ایکنجی حال ثن ان ایکی دخی ارقق ایچون
 یعنی میتک او غلنگ قزی ایکی اولسه یا دخی زیاده اولسه استریش استر سکر ثن ان الور مثلا
 مالک اوج بلو کده ایکیسی الور باقی ثن انی آخر وارث الور وان لم یوجد بر دخی بنت الابن
 المذکور لکن بنات ابن بو وجهه ثن ان الموق مطلق دکله بکله بنات صلیبه نک عدمی قنده
 یعنی میتک اصل قزی اولما زا ایسه در اما میتک صلیبه قزی او لور سه سدس احد صلیبه
 ایله یعنی میتک صلیبه قزی اگر بر او لور سه او غلنگ قزی سدس الور بو او جیجی حال ایدر
 در دخی حال سقوط صلیبه ایله یعنی اگر میتک صلیبه قزی ایکی او لور سه او غلنگ قزی ساقط
 اولوب وارث اوله مر * ایکنجی حال عصوب مشرکه خدا سنده یا اسفنده غلام الی یعنی اول بنات
 ابنتک برابر نده او غل او لور سه مثلا میتک او غلنگ قزی قالمش برده او غلنگ او غلی قالمشکه
 بر قزنده در درجه ده اول او غل بنت الابن جمع اولدی انکله عصوب مشرکه اولوب مال
 ستر و کک بر سه منی او غل قزی و ایکی سه منی اول درجه ده کند ویه مساوی اولان در
 او غلی الور و بو او غل او غلی اول او غل قزینه درجه ده مساوی اولیوب بر درجه اشاعی
 دخی او لور سه ینه حال بویله در که او غل قزی اول کند و دن بر درجه اسفنده اول او غل او غلی
 ایله عصوب مشرکه او لور مثلا میتک او غلنگ قزی ایله بر درجه اشاعده میتک او غلنگ
 او غلنگ او غلی اولسه ینه اول او غل قزی کند و دن بر درجه اشاعده اولان او غل او غلی ایله عصوب
 مشرکه در و لذلک مثل حظ الانثیین الور * مصنفک بنات ابنتک خدا سنده یا اسفنده غلام

بیان احوال میت

بیان احوال بنات میت

بيان حال اخوات لاب و ام
بيان حال اخوات لاب

ايد ديد بچي بو او غل او غلنگ او غلنگد ر سقوط ابن ايمه يعني او غل فرزندك التبي حال سقوط ايند ميتك
او غل قالس او غلنگ قزى سا قط او لور وارث اولما زه قوله اخوات لاب و امك حال نش يعني
انا بابا بر قزى شك بونره بنى الا عيان دخي در لر بونرك او كل حال نصف واحد ايچون * ايچنجي
حال نثنان يك دخي ارتق ايچون * او چنجي حال عصوب مشر كه اخ لابون ايله يعني ميتك ار كك
قزى نشي او لور سه ميتك اخوات لاب و امك حال اول خ لابون ايله عصبه او لوب ميتك
سار ورنه سى حصه لى الله قد نصكه باقى هر نه فالور ايله ايكه سيم انا بابا بر ار كك قزى نشه و بر سيم
انا بابا بر قزى نشه و بر يلور عصوب مشر كه بودر * در دخي حال عصوب محضه بنت ايله يابنت
الابن ايله يعني انا بابا بر قزى نشي ميتك قزى ايله يا خور او غلنگ قزى ايله وان سفل جمع اولور
حقى صفانى مابا قيدر مثلا ميتك بر قزى و بر دخي انا بابا بر قزى نشي قالس ميتك قزى نصف
حصه سنى الله قد نصكه هر نه باقى فالور ايله انا بابا بر قزى نشي اولور * بشنجي حال سقوط ايد كيكه
برى ايله ابن ايله يابن الابن ايله وان سفل اب ايله جدا ايله يعني انا بابا بر قزى نشي اشبور دست كيمه دن بر كا
ايد جمع اولور سه يعني ميتك او غل قالس يا او غلنگ او غل قالس يا خور ميتك بابا سى يا جدى قالس ميتك انا بابا
بر قزى نشي سا قط او لوب وارث اولور قوله * اخوات لابك حال بدى يعني ميتك بابا بر قزى نشي
وارث اولدغى صور تى ديد بونره بنى العلات دخي در لر او كل نصف واحد ايچون * ايچنجي حال نثنان
ايكه دخي ارتق ايچون اخوات لابونك عدى قنده يعني ميتك اگر لابون قزى نشي اولما ز
ايله ميتك بابا بر قزى نشي ايكه يا دخي زياده ايله مال متر و كك نثناننى اولور يعني
اوچ بونكره ايكه بونكنى آلور سدس واحد اخ لابون ايله يعني او چنجي حال بابا بر قزى نشي
ميتك بر عدد انا و بابا بر قزى نشي ايله جمع اولور حقى مال متر و كك سد سيدر مثلا
ميتك بابا بر قزى نشي ايله بر عدد لابون قزى نشي قالس التبورغوش تركه كك يوز
غزوشى سدس حصه در بابا بر قزى نشي حقيدر * در دخي حال عصوب مشر كه اخ لاب ايله
يعنى بابا بر قزى نشي ميتك بابا بر ار كك قزى نشي ايله جمع اولور سه يعني ميتك بابا بر ار كك
قزى نشي و بابا بر قزى نشي قالس بابا بر قزى نشي كك حقى اول بابا بر ار كك قزى نشي ايله تركه دن سار
ورنه حصه بنى الله قد نصكه مابا قى نه فالور ايله الو اب ايله بركى ميندنه تقسيم اتمكدر * بشنجي
حال عصوب محضه بنت ايله يعني ميتك بابا بر قزى نشي بشنجي حال محضه يعني تركه دن
سار ورنه بقدر اخصص سهر لى الله قد نصكه مابا قى نه فالور سه مستفلا المقدر اگر ميتك صلبه
قزى ايله جمع اولور سه يعني ميتك بر قزى و بر دخي بابا بر قزى نشي قالس بابا بر قزى نشي
تر كك دن حقى بنت حصه سنى الله قد نصكه باقى قلاله مشر كا دكل بلكه مستفلا تامجه المقدر يابنت الابن
ايله يعني بابا بر قزى نشي كذ لك محضه مابا قى الور اگر ميتك او غلنگ قزى ايله جمع اولور سه يعني
ميتك او غلنگ قزى و بابا بر قزى نشي قالس تركه دن سار ورنه الله قد نصكه مابا قى بابا بر
قزى نشه و بر يلور كاس سبى وان سفل يعني او غلنگ او غلنگ او غلنگ قزى دخي قالس نه حال
بو بيله در * التبي حال سقوط التبي نفر كيمه كيكه برى ايله ابن ايله يعني ميتك او غل قالس يابن الابن
ايله يعني ميتك او غلنگ او غلنگ او غلنى وان سفل يعني او غلنگ او غلنگ او غلنگ او غل اولور
و كذا وكذا و اختين لابون ايله ايله جدا ايله يعني ميتك انا بابا بر قزى نشي يا خور بابا سى قالس

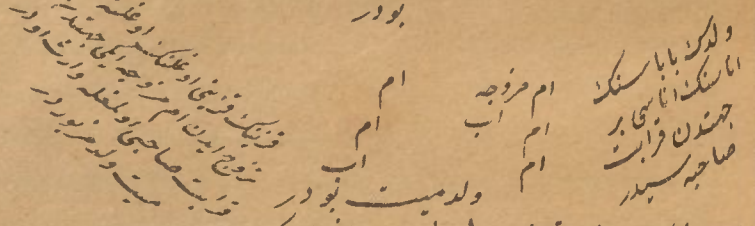
یا بویک باباسی قالسه بابا بر قز قزنداشس بوندن برینک بولنمه سیده ساقط اولوب
 میراندن محروم اولور کذکک یا بار قز قزنداشس اخ لابون ایله یعنی مینک اخ لابوننی چونکه
 عصبه در قرابت صاحبدر اول موجودا مینک اخت لابنه حصه بوقدر اخ لابون عصبه اولوب
 اخت لابوننی اسقاط ایدر بدیجی حال اخت لابونیک عصبوت محضه لغیده صورت مسئله سی
 اخت لابون مینک قزنی ایله جمع اولسه چونکه عصبه اولور نتمک مصنف اخت لابونیک حالنی
 ماسبقده بیان ایدر که عصبوت محضه بنت ایله دیمیش ایدی ایدی مینک انا بابا
 بر قز قزنداشنی مینک صلیبه قزنی ایله جمع اولوب عصبه اولد قده مینک بابا بر قز قزنداشنی
 اسقاط ایدر مثلاً بر آدم اولوب بر قزنی و بر انا بابا بر قز قزنداشنی و بابا بر قز قزنداشنی قالسه لابون قز
 قزنداش بنت ایله عصبه اولوب مال ترکه بی ایکس برله ایکسی لور لرا اما بابا بر قز قزنداشس ساقط اولوب
 میراث اله مزلب اخت لابونیک عصبوت محضه لغیده اخت لاب ساقط اولور دیدیکی بوضو رندر
 * قوله امک حاله اوج اوکسی سدر سن ولد ایله و ولد این ایله یعنی مینک اوغنی یا خود قزنی
 قالسه یا خود اوغنی و ولدی قالسه مینک انا سنک حقی سدر سدر واخوه و اخوانک ایکی
 یا خود ارقن ایله یعنی انا ناک حقی کذکک سدر مینک ایکی عدد یا دخی زیاده قزنداشنی قالورسه
 مینک انا سنه سدر و بریلور بوایکه قزنداشس مطلقدر کرک قز قزنداشس و کرک ارکک قزنداش
 کذکک مینک استر لابون استر لام قزنداشنی اولسون همان مینک ایکی یا دخی زیاده
 قزنداشنی قالورسه مینک انا سنک حقی سدر سدر کما قال المصنف بوایکه قزنداشنی
 کرک ذکر تده و کرک نوشته و کرک جهنده مختلف اولسوندر کرک متخ اولسوندر
 کرک وارث و کرک ساقط اولسوندر دیدیکی کبی * امک ایکنجی حاله ثلث کل بوندرک
 عدمی قنده یعنی بوندر که کرک مینک ولدی و کرک مینک اوغنی و ولدی
 و کرک مینک ایکی عدد مطلقاً قزنداشنی بوغنیسه امک حقی ثلث کل در یعنی مینک مجموع مالک
 او جده بری انا سنه و بریلور امک او ججی حاله ثلث مایبقی اب ایله واحد زوجین ایله
 یعنی انا ناک حقی ثلث مایبقی در مینک باباسی زوجی ایله جمع اولسه یعنی مینک باباسی
 و اناسی و زوجی قالسه یا زوج سی قالسه ترکه میدن اول زوج یا خود زوج حصه لرینی
 الد قد نصکره باقی قان مالک ثلثنی مینک اناسی اوز ثلث مایبقی دیدیکی مصنفک بودر
 مثلاً مینک باباسی و اناسی و زوجی قالسه مسئله التی سهدن اولوب نصفیکه او جدر
 زوج و بریلوب باقی قان اوج سهدن بر سهکله ثلث مایبقی در انا یه و بریلور یعنی مابا قینک
 ثلثنی دیکدر اول مابا قی اوج سهدن انا ناک بر سهم حصه سی حقی قد نصکره باقی قان ایکی سهم
 باباسنه و بریلور کذکک مینک باباسی و اناسی و زوج سی قالسه مسئله درت سهدن
 اولوب ربعی بر سهمی زوجیه باقی قان اوج سهدن بر سهم انا سنه که مابا قینک
 ثلثیدر و ماعد ایکی سهمی باباسنه و بریلور ایدی انا ثلث مایبقی الحق بوایکه صورت
 مسئله متحقق اولور اکانا مصنف اب واحد زوجین ایله دیوب زوج و زوجیه ایله
 و اب ایله جمع اولق مسئله لرینه حصه ایشیدر * قوله اما جده ایله واحد زوجین ایله
 ثلث کل یعنی بوایکه مسئله بابا مفا منده جده اولسه انا ناک حقی ثلث کل در عند ایله حقیقه

تا حاله ام

سازمان اعمال جوده

و محرم علیهما الرحمۃ مثلاً منک اناسی و جدی و زوجی قالسه سئله التی سمدن اولوب اوج
 سمدنی زوج الوب و ایکی سهمنی ام الور که نث کل المش اولور اول التی سمدن باقی فلام
 بر سهم جده و بر یور کندک منک اناسی و زوج سبی و جدی قاله انانک حتی نث
 کل در ایغنی جمیع ترکه منک تشیدر یوحه بابا ایله جمع اولد یعنی کبی نث تابعی و کدر ایجدی
 بو ایکی مسنده جده بابا کبی اولدیکه انا جده ایله جمع اولسه نث کل الور انا بابا ایله جمع
 اولسه نث تابعی الور مصنف جده بخشنده جده بابا کیدر اولدیت مسنده و کل بابا ایله محالفه
 و بدیکه اول دیت مسنده نیک بکنجسی بو درکه انا جده ایله نث کل بابا ایله جمع اولسه نث تابعی
 الدی و عند ایله یوسف نث تابعی اما امام الیه یوسف قتده جده ایله بابانک بو مسنده جده
 دخی فرقی بو قدر انا جده ایله واحد زوجین ایله جمع اولسه انانک حتی بابا ایله جمع اولد یعنی کبی
 زوج یا خود زوجینک حصه سندن باقی نث کلنی الور که نث تابعی در بقوله جده انانک حالی
 ایکی اولکیسی سدسل جده و جده انانک اولاهر برینی تعریف و بیان ایده لم جده صحیح میت اولد کند
 بینته ام توسط ایتیمان بیوک بابا در جده فاسد کند و ایله میت بینته ام کیرن بیوک بابا و جده
 صحیح کند و ایله میت بینته جده فاسد کیر میان بیوک انا در جده فاسد کند و ایله میت بینته جده
 فاسد کیرن بیوک انا در ایجدی جده صحیح منک اناسنک اناسی وان علت کندک منک
 بابا سنک اناسی وان علت یعنی بقدر یوقار و کیدر ایسه کسئون مثلاً منک انانک انانک
 انانک اناسی وان علت یعنی بقدر یوقار و کیدر ایسه کسئون مثلاً منک انانک انانک
 انانک انانسی و بکذا و بکذا میت ایله کند و بینته جده فاسد توسط ایتد کند لنگره جده صحیح اولور
 اما جده فاسده مثلاً منک انانک بابا سنک اناسی کندک منک بابا سنک انانک
 بابا سنک اناسی کبی بو محله جده فاسده به متعلق سوز یوقدر انکر صاحب فرض و کل ذوی
 الارحام ندر بیان حالی ذوی الارحام بخشنده مذکور در جدک حالی دخی ما سبقه شرح و بیان
 اولمش ایدی بس بو محله بحث و کلام جده صحیح در ایجدی بو جده صحیح بر اولور سه حتی
 مستقلاً سد سدر و اگر بردن زیاده اولور سه کندک حققری بر سد سدر بر وجه مساوات جدره
 اول سدس تقسیم اولور اگر اول جده لر صحیح متخا ذیات اولور لر سه یعنی اول بیوک انا لر بر
 مقابله ده و میت نسبت اولدوقده بر در جده اولور لر ایسه مثلاً جده نک بری منک انانک اناسی
 و آخر جده بابا سنک اناسی اولسه ایکی سیده بر در جده اولمش اولور مصنفک متخا ذیات ایدی بو معنایه
 پس مال متروک سد سبی هر یور تانه و بر یور انا اول ایکی جده متخا ذیات اولیوب بر لیبی بر در جده
 میت قریب اولسه اول وارث اولوب سد سبی مستقلاً الور آخر جده ساقط اولور مثلاً
 جده نک بر لیبی منک انانک اناسی و آخر جده منک بابا سنک انانک انانک
 اناسی اولسه وارث انانک اناسی اولور آخر جده ساقط اولور ننگیم مصنف قریب بعد ایتمخ
 ایدر یعنی جهندن اولور سه اولسون یعنی میت قریب اولان استر امویا نکه انا طرفندم اولان
 جده لر اولسون کرک ابو یا نکه بابا طرفند اولان جده لر اولسون اول جده لر وارث اولسون کرک محجوب
 اولسون هر قنفسی میت قریب ایسه بعیده اولان جده لر سقاط ایدر اگر جده نک بری ایکی جهندن قریب
 صاحبی اولسه آخر جده بر جهندن قریب صاحبی اولسه عند ایله یوسف رحمته تعالی ابدان اعتباراً

اولوب یعنی بهمان ذمیریه اعتبار اولوب جهتمندیه اعتبار اولوب سدس کذک بر وجه مساوات
 مناصقه ایکی جده به تقسیم اولور اما امام محمد رحمه الله عندنزه جهتمندیه اعتبار ایله ایکی جهتمندیه قریب
 اولان جده به اول سدسک ثنائی و بر جهتمند قریب اولان جده به ثنائی و بر بطور بومسئله تک
 تصویر مسند سی مثلاً بر خاتون قرینک قرینی اوغلتک اوغلتنه ترفیح ایلیوب بر ولد تولد ایله
 اول ولد فوت اولوب بر مزبورده جده سنی ترک ایله که اول مزوجه اولان خاتوند بر
 دخی باباسنک اناسنک اناسنی ترک ایله که بودخی میتک جده سیدر ایمی جده اولی
 اولان اول مزوجه خاتون اول ولدیمیه ایکی جهتمند قریب که میتک اناسنک اناسنک
 اناسی هم باباسنک باباسنک اناسیدر اما جده ثانیه که ولد میتک اناسنک باباسنک اناسنک
 اناسیدر میته بر جهتمند قریب و جده اول ایله متخا ذمی و بر در جده در که صورت مسندی
 بودر

ایمده امام یوسف قولنده جده اول ایله جده ثانیه ترک دن حصه لری اولان سدس حصه لی
 باعتبار الابدان مناصقه تقسیم ایدر اما امام محمد رحمه الله عندنزه ایکی جهتمند میته قریب اولان
 جده اوله سدس حصه سنک ثنائی الوب ثنائی قرابت واحده صاحبیه می جده ثانیه اولور کلیسی
 ساقط اولور ام ایله یعنی کرک اناطرفندن اولان جده و کرک باباطرفندن اولان جده
 میتک اناسی اولور سه ساقط اولور ابویات دخی اب ایله یعنی میتک باباطرفندن اولان
 جده لری میتک باباسنی فالسه ساقط اولور اما اناطرفندن جده لری اب ایله ساقط اولور مثلاً میتک باباسنی و انا
 اناسی باباسنک اناسنی فالسه باباسنک اناسنی اب ایله ساقط اولور باباسنک اناسنی سدس ترک لری اولور
 باقی ترک لری بابا اولور و جده ایله یعنی میتک اناسنی باباسنی طرفندن اولان جده لری اب ایله ساقط اولور
 کبی میتک جدی ایله دخی ساقط اولور الام اب دکل یعنی میتک جدی بولمغله میتک باباسنی
 طرفندن اولان جد لری جمله ساقط اولور الام اب اولان جده ساقط اولور اندس
 یوقار و اولان جده لری ساقط اولور ام اب سدس حصه سین الور ما سقده جد حالنی بیانده مهس
 جد هر حالده بابا کیدر اادرت مسنده دکل دیدیکی سائل اربعه تک برسی دخی بومسئله در
 ام اب بابا ایله ساقط اولور اما جده ایله ساقط اولوب بومسئله سقاطده جد بابا کبی اولمش

اولدی باب العصبیات عصب لغته احاطه دن عبارت در طاقیه و فلسفه تک عصبیه
 باشک اطرافنی احاطه ایندیکنه بنا عصبه دیر لر سید شریف قدس سیره بر جلاک باباسنی
 طرفندن اولان قرابت اطلاق اولور دیشدر توریت عصبیاتک دینی بالاده تفصیل اولمش ایدی
 ایدی بو عصبیات اوج قشدر تم اول عصبیه بنفسه در یعنی بذاته عصبه در که نه غیرک سببیلر
 و نه غیرک انضمامیه عصبه اولور بلکه بذاته عصبه در تم نانه عصبه بغیره در یا سببیه در

یعنی غیر که سبب عصبه اولور دیکدر بو عصبه بغیره انجی درت کیمه در که انر نسواندند او کی بنشدر که
میکن او غلی ایله عصبه اولور ثانی بنیت الابدرد هذا سنه یا اسفلنده غلام ایله عصبه اولور
کامر لقوله تعالی * یوصیکم الله الی آخر ثالث احت لابیو ندر اخ لابیو نده عصبه اولور رابع
احت لابیو نده عصبه اولور لقوله تعالی * فان کالوا احوه رجالا ونا فلنذکر کل
حظ الاثنین * ایمدی عصبه بغیره نسواندن کشبو ذکر اولان درت لفر کیمه در بودخی
معلوم اوله که غیره عصبه اولان هر حاله صاحب فرض اولمیدر یوحه مجرد غیر ایله عصبه
اولمقد اولدخی عصبه اولماز تنگیم عمته کنک فرزانشی عم عصبه اولمقد عمته بی دخی عصبه ایله
زیر عمته صاحب فرض کلدر ذوی الارحام ندر * عصبانک او جنجیسی عصبه مع غیره اول
انجی در که انشای آخره بولند یغنه بنا عصبه اولور یعنی عصبه اولمکنک شرطی انشای آخره
اجتماع درخت لابیو نده عصبه مع غیره در یعنی میکنک ابا یا بار فرزندانشی و دخی قری
قاله اول احت لابیو نده عصبه اولوب فرضنا ایکی سهم باقی بی احت لابیو نده اولور
کذک احت لابیو نده عصبه مع غیره اولور لقوله علیه الصاوة والسلام * اجعلوا لاهوات
مع البنات عصبه * احت لام بو حدیث شریفدن مستناد دریمشدر که اول بنت ایله قطره
عصبه اولوق نزه ده قالدی عصبه بغیره ایله عصبه مع غیره بننده فرق عصبه بغیره ده اول غیر
دخی عصبه در بغیره ده اول غیر دخی عصبه در اما عصبه مع غیره ده اول غیر عصبه دکلدر تنگیم
مثال نمانده بنت صاحب فرزندر اما مثال اولده بنت ابن ایله معا عصبه در * قوله
عصیفه اول مذکر در که میتة انما و نسبه انجی داخل اولمیه او دخی درت صنفدر
صنف اول جز میت یعنی میکنک او غلی وان سفل یعنی او غلنکک او غلی تقدیر کیدر ایله کستون
صنف ثانی اصل میت میکنک باباسی وان علا یعنی باباسنکک و دخی باباسنکک
باباسنکک باباسی کذا و کذا تقدیر بالا یه کیدر ایله که جد و اجد اینده شامدر * صنف
ثالث جز باب یعنی میکنک باباسنکک او غلی که میکنک فرزانشی دو شهر وان سفل میکنک
ار فرزندانشکک او غلنکک او غلی و کذا و کذا * صنف رابع جز جد میکنک *
بیک باباسنکک او غلی که میکنک باباسنکک فرزانشی دو شهر وان سفل میکنک جدینک جز اول تقدیر
اسفد کیدر ایله کستون یعنی جدینک او غلنکک او غلی و کذا و کذا که میکنک عمی زاده لری اولور
بو عصبه اولا فریب درجه ایله ترجیح اولور یعنی قفسی میته درجه ده و اتصاله قریب ایله بعد اولان
ترجیح اولوب قریب عصبه اولور و اصحاب فرزند باقی نه قالو ایله جمله بی اقرار ایدر منل صنف
اول میتة اصناف ثلثه باقیه دن فریدر که میکنک جز اول او غلیدر جمله سندن اولی و جمله سنه
ترجیح اولور بو نذر نکره او غلنکک او غلی وان سفل اصناف ثلثه باقیه دن اولی و در محمد
و بو نذر نکره میکنک باباسی باباسنکک باباسنکک باباسی یعنی جد صحیح وان علا بو نذر نکره
میکنک باباسنکک جزیکه میکنک فرزانشی وان سفل بو نذر نکره میکنک سالف الذکر
جدینک او غلیکه میکنک عمیدری وان سفل عمیدرینک او غلیدی و او غلدرینک او غلیدی و کذا
و کذا عصبه اولور یعنی صنف اول یا اولاد نندن وان سفل وار ایکن اصناف ثلثه
باقیه عصبه اولور من صنف اول جمله سنه ترجیح اولور که لک صنف ثانی وان علامه موجود

ایکن صفتین باقیمین عصبه اوله مرتبکه عصبه اول موجود اولان صفت ثانیان اولور و کور صفت
 ثالث وار ایکن صفت رابعان عصبه اولماز بودخی معلوم اوله که هر صفتک فروغنده
 یعنی اولاداری بننده دخی قوتیست درجه ایله ترجیح جاری و معتبر در مثلاً مینک اوغلتک
 اوغلی اولیدر اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلی اولیدر
 اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلتک اوغلتک
 ولد بعد اولانه تعصیده ترجیح اولور اصناف ثلثه باقیه اولاداری و فروغیکه جزایب
 و جزا جد در بو کافیا سس اولنه مینه قریبی بعید اولاندرن ارجحدر مثلاً مینک قزداشی
 اوغلی مینه قریبی اولیدر که کذاک عخی زاده لرنیک مینه قریبی ترجیح اولور وان
 سفل وان سفل بویه در اگر سوال و اشتباه اولورسه که مینه قریب اولن باعث ترجیح
 اولد یعنی صورته ابن الاین وان سفل نیجه بابا به ترجیح اولور که مینه قریب اولن
 بابا ده ظاهر در * جواب ابن الاینک سبب ارفی بتوند که بتون بابا به متقد بدر
 کتب مفصلاته اصناف ثلثه باقیه نک هر بریک آخره قریبتری نوجه زیا در
 بیان اولنمدر بونده اندری دخی ذکره حاجت یون خاطره کلان شبهه و ابهمه
 دفع ایکن صفت اولک بر وجه محر ترجیحی بیان اولدی ثانیاً قوت قرابت ایله ترجیح
 اولور یعنی عصبیات مطلقاً مینه قرب درجه ده مساوی اولوب قرب درجه ایله
 ترجیح اولد یعنی صورته مینه قوت قرابت ایله ترجیح اولور ذکر کان او انی
 یعنی مینه ایکی جهندن قریب اولان شخص استر ارکک استر قز مینه بر جهندن قریب اولان
 ترجیح اولور نکیم لابون ار قز دانش لاب ار قز دانش کذاک اوغلی اوغلتینه ترجیح
 اولور کذاک لابون ار قز دانش بنت ایله عصبه اولدقه لاب ار قز دانش دخی معاً
 بولنه اخ لابون اخ لابه ترجیح اولور کذاک اخت لابون بنت ایله جمع اولوب عصبه
 اولدقه اخ لاب دخی بولنه اخت لابون عصبیت ایله اخ لابه ترجیح و عصبه قلمور اخ لاب
 عصبه اولماز اندک اخ لابدن مینه قوت قرابتی زیاده اولد یعنی بنا بقوله علیه السلام
 ان اعیان بنی الامم یوارثون دون بنی العلات * معلوم اوله که قرب درجه اصناف اربعه کذا
 جمله بنده و فروغنده علی الاطلاق ملحوظ و معتبر اولد یعنی و اشبه ذکر اولان تفصیلات
 گذشته یه صنف علیه الرحمه بوجهله تقریر و بیان ایدر که * ایملدی بو عصبیات اربعه اولاقرب
 درجه ایله ترجیح اولور یعنی یقینی وار ایکن او زاغنه و برلمز ثانیاً قرابت ایله ترجیح اولور یعنی
 لابون اولان قز دانش کرک ارکک کرک دلینی لاب اولان قز دانشی اسقاط ایدر
 لابونیک قوت قرابتی اولد یعنی بنا مکر که لابون اولان قز دانش صاحب فرض اولد یعنی
 قوت قرابت صاحبی قرابت واحده صاحبیه عصبه اولمقدره ترجیح اولور مکر که اول قوت
 قرابت صاحبی صاحب فرض اولده حصه مفروضه مقدره سنی اولوب عصبه اول
 قرابت واحده صاحبی اولور مثلاً اخت لابون اخ لاب کبی بنت دخی اولمقدره اخت لابون
 صاحبیه الفرض اولوب اخ لاب عصبه اولوب باباتی یه الور کذاک مینک اعما منده
 و بابا ستمک اعما منده حکم بویه در که اولاقرب درجه ایله ترجیح اولور بو اصنافک

بیان ترجیح السحاب
 و اولاداری

زو عنده دخی حکم بولید در یعنی اصناف غشیه نکت اولاد نده دخی بولید در که اولاد قرب درجه
 نایا قوت فرابت اوله ترجیح اولور ننگیم بوندرک علی وجه التفصیل شرح و بیانی مرور
 ایلدی * قوله آخر العصبات مولای عتاقه در یعنی قوله از ایدن کیم سیه مولی و
 دخی مولای عتاقه در لور بودخی عصبه در لکن مرور ایدن عصبیه سیه در لور ایدن
 مولای عتاقه سیه سیه در لور مضنک آخر العصبات دلوب آخر ایلد قید ایتکدن
 مرادی عصبیه سیه مقدم اولد یعنی اشارتدر که عصبیه سیه دن آدم وار ایدن عصبیه سیه
 وارث اولد مر ننگیم اول کتا بده مذکور ترتیب و رتبه دن تا خیر می ظاهر اولمش ایلدی بوند نصکره
 بوفار و ده ذکر اولان ترتیب اوزره یعنی عصبیاتک اصناف اربعه سنده ذکر اولان ترتیب
 اوزره که ننگیم تفصیل اولمش ایلدی مولای عتاقه نکت عصبیه سیه سید یعنی نکت عصبیه سیه
 اولان مولاسی قالیوب لکن مولاسنک عصبیه سیه سی قالسۀ مثلا مولاسنک اوغلی قالسۀ یا خود بابا
 یا ارکک قرداشی یا عیسی ایچی زاده سی قالسۀ عصبیه سیه ده مذکور اولان ترتیب اوزره
 مولاسنک عصبیه سیه سی واحد بعد واحد وارث و عصبیه اولور ترتیب مذکور که مثلا مولاسنک
 اولاد جزئی وان سفلی عصبیه اولور بعده اصلی بعده اصلنک جزئی الی آخره ننگیم بانه سبقت ایلدی محققن
 ورثه سندن اناث برمنشی یوقدر یعنی طائفه نسواندن حق و لا صاحبه سی اولوب سیه عصبیه
 سیه اولور یوقدر الی الاما اعتقن * الا انا نکت اعتناق ایدن لری یعنی انا نکت قول از ایدن لری
 اول از ایدن لری قوله وارث اولور * او اعتق ما اعتقن * کذا لک اول مستی اعتناق
 ایدن قول جنسی اولوب قول از ایدن اول از ایدن اولان قوله از ایدن از ایدن
 طائفه نکت دن الیه اعتناق ایلدی کی فوکل اعتناق ایلدی کی قوله وارث اولور * او برن
 او برن * کذا لک اول میت قول جنسندن اولوب بدتر ایدن کیمسه دخی قول جنسندن
 اولمطله الیه بدتر ایدن ایچون دیکدر * او جردا معتقن * بونکت صورت بر خاتونک کولدی
 خاتونک اونیله برادرنک از اولدی جاریه سنی تزویج ایلسه اول جاریه بر اولد اولدی اول ولدک
 باباسی مادامکه از اولماز بولدرک و لاسی اول جاریه نکت مولاسنکدر اما ولدک باباسی اولاد
 عبدی اول خاتون اعتناق ایلسه ولدک و لاسی جریبکله صاحبۀ و لا اول خاتون اولور یعنی
 ولدک باباسی از اولماز دن مقدم ولد فوت اولور و لاسی انا سنی اعتناق ایدنکدر بعد
 الاعتناق وفات ایدر باباسنی اعتناق ایدنکدر * او کاتبن * یعنی نسا نکت کتابت کیمکه
 از اولان قولینک و لاسی الیه آخره بونکر نادر الو فوعدر لزومی بوغیکن انقاب نفسک
 معناسی یوقدر وقوع بولدقده مفضلات کتب فر ائندن تحقیق اولور بو محلهه بتمامه تفصیلی موجب
 اطال خاطر در * کتاب التدره مقدر اولان سهام التدره ایکی نوعدر * نوع اول نصف ربع
 ثمن * نوع ثانی ثلث سبب سئله تصحیحده قاعده بودر که نوع اولدن نصف نوع
 ثانی نکت کلنه مختلط اولسه یعنی ذکر اولان نوع ثانی نکت کلیسی الیه جمیع اوله مثلا سئله
 نوع اولدن نصف صاحبی اولوب نوع ثانی دن هم ثلثان هم ثلث هم سبب صاحبی
 اولوب کیمی یا بعضه مختلط اولسه یعنی نوع اولدن نصف صاحبی اولوب نوع ثانی دن
 دخی ایچن ثلثان صاحبی اولسه یا خود ایچن ثلث یا سبب صاحبی اولسه اصل سئله التدره

بیان کتاب الیه مقدمه
 اولان سهام

التیدن قینور طقوزه دک عول ایدر نوع اولدن ربع نوع نائینک کلنه مختلط اولسه مثلاً ربع نوع
نائینک جمله سیده سنده ده جمع اولسه یا خود بعضیله مختلط اولسه یعنی نوع نائیدن بعضیله جمع اولسه
مسئله اون ایکیدن قینور اون بدی به دک عول ایدر نوع اولدن ثمن نوع نائینک
کلنه یا بعضیله مختلط اولسه مسئله یکرمی در تدن اولور او تو ز ایکی به دک عول ایدر
تفصیل مذکوره تیا سن اولنه تفصیل حاجت یوق فردا فردا واقع اولسه کند و مخرجلرند
قینور یعنی سنده ده مثلاً اجتنی نصف صاحبی اولسه یا خود ربع صاحبی یا خود
اجتنی سدس صاحبی اولسه و کذا غیره مسئله کند و مخرجلرند قینور مثلاً نصف مخرجی ایکیدر اصل
مسئله ایکیدن قینور یا کذا ثمن البیجی اولسه ثمنک مخرجی سکر در اصل مسئله سکر دن
قینور دیکدر کا قال المصنف نصف ایکیدن ربع در تدن ثمن سکر دن ثشان ثمن او حدن
سدس التیدن بالکذا نوع اول بری بری جمع اولسه مثلاً سنده ده نصف البیجی و ربع البیجی اولسه
یا خود ثمن البیجی دخی اولسه مسئله اعظم اجزا سندن قینور یعنی اول جمع اولان سهامت
تغیسی اکثر البیجی مسئله اذن قینور مثلاً نوع نائیدن ثمن و ثشان و سدس البیجی اولسه
مسئله التیدن قینور و قسم علیه غیره * ایدی معلوم اوله که بو محله کلنجی واقع اولان تفصیلات
مذکوره میتک ترکه ستنک کتاب التدره مقدره اولان سالف الذکر الی عدد سهام
مقدوره لری حسبین اصحابی و مستحق لری کیملر در آنردن صکره اوائل کتابده مذکور مصارف
ثانیه مقتضای مستحق لری کذا کیملر در آنرک علم و معرفت لری بیانشده ایدی
اندر جمله تخریرات سالفه دن ظاهر و معلوم اولدی لکن ترکه میتدن بلاک علی وجه السهولیه
وارثتک و مستحق سهمنی کند و به تعیین و تبیین ایچون علما، فنک ترتیب الیکلری قواعد دخی
اشارت ایچون مصنف بیور مسئله تفصیحنده اصول سبعیه محتاج اولور او جی بین سهام
و الرؤس یعنی رؤس که ورثه در سهام لریکه اصل مسئله دن کند و ره اعطا اولان سهاملر در
مثلاً اصل مسئله التی سندن اولوب نصف البیجی وارثه اول اصل مسئله دن اعطا
اولان اوج سهم سدس البیجی وارثه اعطا اولان سدس سهم که بر سحر و کذا
غیرهما بوندر سهامدر * قوله * دردی بین سهام و الرؤس یعنی اصل مسئله دن رؤس
ورثه به اعطا اولان سهام و ورثه دن ایکی طائفه او زربینه مستقیم اولمغه اول ایکی
طائفه رؤسی بینده درست و جهه نظر اولنور عدد رؤس دیکلری عدد ذات و ورثه
عبارتدر * معلوم اوله که بو قواعدک علم و معرفت لری تخریر و بیان ایله افهام و تفهیمده عسرت و مشقت
مقرر در استادنک بر دفعه ارات و عمل و تعلیمی ایله ظاهر و معلوم اولور انقباض نفسیه حیندان محتاج
اولنماز بهمان بوفن جلیده مقصود اصل و مطلوب اقصی بعد اخراج المصارف میتک ترکه سنده
شده عامسختی کیملر و سابقه میراثدن محروم اولان کیملر در مستحق اولنور دخی ترکه دن مقداره تخفد
مثلاً ترکه تک کیلسنه بی نصفنی بی یوشه ربعنی بی یوشه ثشاننی بی یوشه ما باقی بی می مستحقدر
بونری علم و معرفت و تحقیق و تعیین در لیکیم بو شرح و بیان و تفصیلات و تخریرات سندن دخی عرض
اصلی بهمان بونری کشف و ایضا صدر اکابنا، بیان تقسیم سهامده مؤلفک تخریر لری ایله انقباض
اولندی * فصل فی ذوی الارحام * معلوم اوله که احوال اربعین نام تالیف

جلیل المنافع آنجنو اصحاب فرائض و عصبان حواله در ذی الارحامه تفرض
 اولنما مفید توفیق الله المتعال مرشد الوارثین فی شرح احوال الاربعین اسمیه سببی رساله مرزبانم لند ^{تفکر}
 مسائل مزبوره به تتمه ششمه سبله ذوی الارحامت صور مسائله و قواعد کثیره سی بیانیه
 معترفا بالعجز و القصور شروع اولندی و من الله العون والتوفیق * ایدی رحم لغتیه میت
 ولد و وعا و ولد اولان ششمه دیر که مشیمه دید کلید من جهة الولاء فرایست صاحبی
 اولان اقربان من جهة الاصول رحم واحد دن ظهور لری مناسبه ذی رحم و ذوی الارحام
 اطلاق اولنمشدر اما شرعده تعریفی کتاب الله و سنت و اجماع ایله مقرر حصه سی اولیان
 اقربا میتدر که عصبان دن جنی و کلد نام ابو حنیفه و اما مابین علیهم الرحمة تور میت ذوی الارحام
 ذاهیل در امام شافعی و مالک رحمته الله علیه ما ذوی الارحامی میراندن محرم ایدوب
 ترک لیه میت الماله اعطا ایدر لر دینلری بودر که جناب حق کتاب مبتدیه اصحاب فرائض و عصبان
 وارث اولد قریبی بیان ایلدی تور میت ذوی الارحامی بیان ایتمدی خبر متواتر دخی بوق پس
 خبر واحد و قیاس ایله تور میت ذوی الارحام زیاده علی الکتابدربو ایستاقا جانر
 دکلدر دیدر اما حنفیه استدلالده بیوزر که جناب کبریا کتاب کرمینده و اولی الارحام
 بعضنم اول بعض بیوردی ذوی الارحام ایچون مطلقا میراث اولدنی منضم اولدی نیرا
 اصحاب فرائض و عصبان بشقه تفصیل اولنمشدر بوندر انده مفایر وارث اولد قریبی
 میندر بیور مشدر ایتمدی اشبو ذوی الارحام درت صنف اول میتک کند و سنه
 منتسب و منتهی اولندر که اولاد بنات میت و ان سفلت و اولاد بنات ابن میت
 و ان سفلتدربو صنف اولک احواله بیاننده علماء فن فرائض علیهم الرحمة یدی احتمال
 ایله یدی عدد مسئله به تقسیم ایدوب هر برینک صور تریبی رسم ایله افاده ایدر
 تفصیلی بودر که اشبو صنف اولدن آنجنو بر نظر بولنسه مذکر اکان او مونثا جمله
 ترک لیه اولنیمه احراز ایدر بو ظاهر در اما متعاد اولوسب بر قاج کیمسه بولنسه
 میت جمله سندن قیسی یقین ایسه اول وارث اولور

صورت مسئله سی

مثلا میت بنت البنت اولان	رحیمه بر در چه اقرب و میراثه اولی در
بنت	بو صورت مسئله اولی تغییر ایدر کذاک
بنت رحیمه	اشبو صنف اولدن بر قاج کیمسه بولنوب میت
وارث	قرابتده در چه ده مساوی اولسه کن ایچنزه
	ولد وارث بولنسه او کیمسه اولی در ما عد محرومدر
صورت مسئله ثانیه بودر	اما اگر اشبو صنف اولدن بولنن اقربا جمله سی در چه ده
میت	مساوی اولسه استر جمله سی ولد وارث اولسون استر
ابن	جمله سی ولد وارث اولسون پس حکم مشولیه در که صنف اصول
بنت	متحد اولور سه اعتبار ابدان فروعده در بالاتفاق فروع که بطلن اخیر ده
ابن	
بنت	
ولد وارث اولی	

اخیر ده دخی موجود اولان اولاده دیرلر که هر بطن یا تختد واقع بطنده کی اولادک اصبیدر اگر اصول
 ذکورت و انوشده متحد اولورسه یعنی جمله اصول مذکور اولورسه یا خود جمله مؤنث اولورسه که
 مختلف اولورسه اعتبار ابدان فروع در بعضی فروع نه صفت ایله ونه حال ایله بولنده
 اعتبار اکا در اگر صفت ذکورت ایله بولنده ذکورینه اعتبار اکی سهم ویریلور
 صفت مؤنث ایله بولنده انوشته اعتبار ابر سهم ویریلور

صورت مسئله نالته بودر

میت	میت	میت	میت
بنت	بنت	بنت	بنت
بنت	بنت	بنت	بنت
ابن	ابن	ابن	ابن

اشبو اوج صورت کلیسی ولد و ارث ولد قلمی و بیج برسی ولد و ارت و ولد قلمی صور مکر ایله
 اصولی ذکورنده متحد و انوشده متحد اولد قلمی صورنده امام محمد ابو یوسف ایله اتفاق
 ایلد قلمی عند اتحاد الاصول معتبر الابدان فروع دیدیکی صورنده اما اگر اشبو صنف
 اولان اولان اقرباء مذکوره درجه ده مساوی اولوب اما اصولی ذکورت و انوشده متحد
 اولوب مختلف اولسه استر اختلاف اصول بطن واحد ده اولسونکه

مسئله رابعه در

مسئله خامسه در

مثلا میت	استر اختلاف بطون کثیره	میت
بنت	اولسونکه تمامه اشبو	بنت
ابن		ابن
ابن		بنت
		ابن

بوصورت یکیکه اختلاف ایکی بطنده در کذا و کذا استر اختلاف اوج بشن سکر بطنده اولسون
 امام یوسف عنده اتفاق اصولده حکم نه ایسه اختلاف اصولده دخی حکم اولیه در که اعتبار ارجح
 ابدان فروع در فروعی ذکور بولنده ایکی سهم ویریلور انا بولنده بر سهم ویریلور دیو
 بیوردی امام یوسف کن فروعی و جهات قلمی اشبو اولق شر طدر ذکر اولان مسائل کبی یوحسه
 فروع و جهات قلمی متعدد و مختلف اولسه حکم نشقه در تفصیلی مسئله سادسه و سابعه ده کلور
 اما امام محمد اصول صنفده متحد اولورسه یعنی ذکورت انوشده متحد اولورسه سوز یوق اعتبار
 ابدان فروع در نیکه مسئله نالته ده تصور اولدی کن اختلاف اولورسه ابدان فروع اعتبار اولمیب غیر
 اصول نیک حقی نه ایسه اول تعیین و تخصیص و لئوب نیه بالغ اولورسه فروع لیه تنزل اولور اصول هر
 حالده معتبر دیر بیوردیلر نیکه اصحاب کرین ضوان اسد تعالی علیه جمیع عمته به ثنائان حالیه بنت حصه
 اعطا ایتدیر منعم اولدیکه صلله نیه اعتبار بیوردیلر زیر اعمته میتک باباستنک فزقند اشیدر حالت
 اناسنک فزقند اشیدر اگر اصلدی معتبر اولسه میتک باباستنک فزقند اولانه ایکی سهم ناسی طرفدن اولان
 بر سهم ویریلر ایدی بلکه ابدان نیه اعتبار ابر سهم ویریلور دی بو استدلال بیوردی پس امام یوسف

عند اختلاف الاصول مخالفت بیور شد بیکم اتفاق اصولده متفق اولدی کما ذکرنا معلوم اولد که اشبو
 اختلاف اصول بطون مختلفه ده دخی اولدی احتمالی اولمغه تصحیحی بزاز قواعده مبنی در زیر امام محمد
 عند اختلاف صفة الاصول امام یوسف مخالفت بیور دیلر امام محمد کوره تفصیل احکامده
 اصول خمس تغییر ایند کبری قواعد صبط و اعمال محتاج اولدی اولکی قاعده اختلاف قننی بطنده
 ایسه اول بطنده قسمت اینک * ایکنجی ذکورن بشقه طائفه اناثن بشقه طائفه اینک *
 اوینجی اختصار ابدان ممکن ایسه اختصار ابدان اینک * در دنجی اختصار سهام ممکن
 ایسه اختصار سهام اینک * بشنجی بطن اخیره اختصار سهام و اختصار ابدان ممکن ایسه
 اینک مکرر و بواسطه تمدن ما بعد علم و معرفتی اہم قواعد مذکور اصل مسئلہ رؤس رتہ ذن
 قینور کذلک عند الامکان ذکور بسط اولنوب بر این یکی بنت عد اولنور بسطونه ذکور
 تقدیریه دیر لر غیر بسطونه ذکور تحقیقیه دیر لر بنات دخی ممکن اولان برده قصر اولنوب ایکی بنت
 بر عد اولنور مقصوره بنات تقدیریه اصل بنات تحقیقیه دیر لر کذلک عد ذکور عد اناث ساو
 اولسه مسئلہ اوچدن قینور عد ذکور عد اناثک تمنی اولسه مسئلہ بشدن قینور کذلک
 ہر بطنده ذکور بر طائفه اناث بر طائفه قلند قدہ طائفه تحقیقیه ایله طائفه تقدیریه بینده
 موافقت اولسه عد در رؤسک و فقی مباینت اولسه عد در رؤسک کلی اصل مسئلہ قینور
 معلوم اولد کہ اشبو قواعدک فہم و اتفاق صورت مسئلہ سنی تصحیح ایله اسان اولد یعنی بناء
 صورت مسئلہ سنی تصحیح ایله ہر قواعدک اجرا سنہ و شرح و بیانہ مبادرت اختیار
 اولنم شد ایچدی صورت مسئلہ سنی قاعده اول اشبو صورت مذکور

مثلا میت
 بنت
 بنت
 ابن
 بنت

بوصور تہ اختلاف بطن نائیدہ اولدی اصل مسئلہ
 ذوی الارحامہ چونکہ عد در رؤسدن قینور بطن نائیدہ
 اولان ابنی بسط ایلدک ایکی بنت اولدی بر دنجی بنت
 وار جملہ اوچ عدد اولدی اصل مسئلہ اوچدن اولدی ایچدی اصول خمس دن اختلاف اولان
 بطنده تقسیم دید کبری قاعده اولی صورت بودر کہ ایکی سهم ابنہ و بر سهم بنتہ دیر لدی بعدہ اینک
 حصہ سنی ایکی سهم بنتہ کہ بنتہ تنزیل اولنوب کذلک بنتک حصہ سنی اولان بر سهم فرعی ابنہ تنزیل و
 اعطا اولدیکہ بوصور تہ اختلاف اینجی بطن نائیدہ اولدی و اگر اختلاف بطن نائیدہ اولور ایسه
 تقسیم خنی اول و دنجی بطنده اولور

* صورت بودر *

مثلا میت
 بنت
 ابن
 بنت
 ابن

پس مسئلہ اوچدن اولوب ایکی سهمی
 ابنہ و بر سهمی بنتہ و بر یلوب فرو علیہ
 تنزیل اولنور کذلک اختلاف اینجی بطن خامسہ
 یا سادسہ و کذا و کذا اولسه بوکات قیاس اولنہ اما اگر
 اختلاف بر بطنده اولیوب بر قراج بطنده اولسه
 اشبو صورت کبیدہ

اصل مسئله

مثلا

میت

۵
۲
۱۰
۰۴
۵۰

ابن
ابن
بنبت
ابن

بنبت
بنبت
بنبت
بنبت

بنبت
ابن
بنبت
ابن

بنبت
بنبت
بنبت
بنبت

ایمدی بوسئله ده اختلاف بطن اولده و بطن ثانیه اولدی تصحیح بو وجهه درکه بطن اولده بر عدد
 ابنی بسط ممکن او لمغله بسط المدرک ایکی اولدی و کذلک بطن مزبورده اولان اوج عدد
 بنبت اینده بسط عدد اولدی پس اصل مسئله بنهدن قیلنوب ایکی سهمی ابنه و بر لدی
 اوج سهمی اوج نفر بناته اعطا اولندی بر طائفه اوج بناته دخی بشقه بر طائفه دیگر بعده
 طائفه ابنه و بر یلان ایکی سهم مستقیم او لمغله بطن ثانیه انذن بطن اخیرده کی ابنه تنزیل اولندی
 اما طائفه بناته اعطا اولان اوج سهم ایکنجی بطنده طائفه مزبوره تحتنده اولان برابنده
 ایکی بنته مابین او لمغله ایکی بنبت قطر اولنوب بر عدد بنبت تقدریه قیلنوب
 طائفه مزبوره ده اولان برابنده جمله سی ایکی اولوب اصل مسئله به ایکی ضرب اولندقه اصل
 مسئله اون عدده بالغ اولور بعده طائفه اولی اولان ابناک اشاعیده فرعه تنزیل اولنان
 ایکی سهم اصل مسئله به ضرب اولنان ایکی عدده ضرب اولندقه درت سهم ابن فرعه و بر یلوب
 اصلنده دخی بدنده ایکی سهم او لمغله حصه سی التي سهمه بالغ اولور کذلک طائفه ثانیه به اعطا اولان
 اوج سهم دخی مرقم ایکی عدده ضرب اولندقه التي عدد ایدر اوجی طائفه ثانیه ده اولان ابناک فرعی
 ابنه تنزیل اولنوب اوجی دخی کذلک طائفه ثانیه ده واقع ایکی بنبت تحتنده بطن ثانیه کی
 ایکی عدد بنبت نه تنزیل اولنوق مراد اولندقه اوج سهم ایکی بنته مابین او لمغله ایکی عدد رؤس
 اصل مسئله به ضرب اولندقه مسئله بکرمی به بالغ اولور طائفه اولی فرعی بدنده اولان درت سهمی
 ایکی به ضرب ایله سکر سهم فرعه واقع او کی ابنه و بر یلوب بعده طائفه ثانیه ده اولان ابناک بدنده
 اولان اوج سهم دخی ضرب ایله التي سهم فرعه ده اولان ابن ثانی مزبوره اعطا اولور بعده
 بطن ثانیه طائفه ثانیه بدنده اولان اوج سهم دخی ایکی به ضرب ایله التي اولوب
 فرعه اولان ایکی بنته او چر عدد تنزیل اعطا اولور جمله سهام بکرمی به بالغ اولور که او کی ابنه
 سکر ایکنجی ابنه التي بناته او چر سهمدن التي سهم جمله بکرمی سهمه بالغدر ایددی بوسئله تصحیح
 اصول محمدن اوج عدد قواعد مراعات و اجرا و انمشن اولدی معنای قواعد
 مزبوره دخی شرح و تفهیم اولندی ایددی امام محمد رحمته بطون مختلفه ده اولان اصوله
 اعتبار ایله بو وجهه اوزره تصحیح ذاهیب اولدی و علیه الصلواتی اما امام یوسف
 رحمته اصوله اعتبار ایتیموب ایکنجی فرعه اعتبار ایله
 فرعه ده اولان ایکی ابنه ایکنجی سهم ایکی بنته بر
 سهم و بر وب اصل مسئله بی
 التي سهمدن فکشد
 تمت

من سراجية

بسم الله الرحمن الرحيم

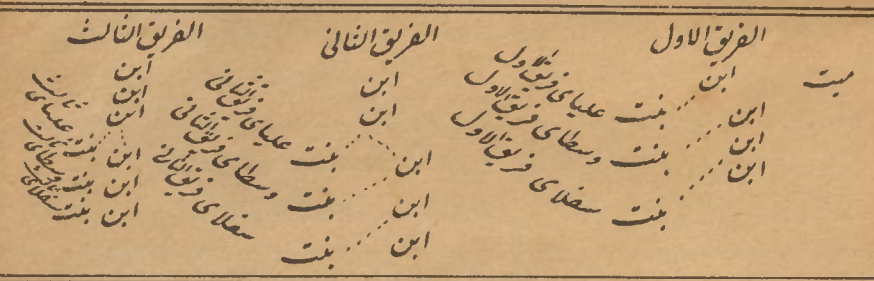
الحمد لله حمد الشاكرين * والصلوة والسلام على خير البرية محمد وآله الطيبين الطاهرين * قال النبي صلى الله
تعالى عليه وسلم تعلموا الفرائض وعلّموا بها الناس فانها نصف العلم * قال علماء نازحهمم الله
تعلق بركة الميت حقوق اربعة مرتبة اولها بيمينه وكفيته بلا تبذير ولا تقية ثم تقضي
ويؤنه من جميع ما بقي من ماله * ثم تنفذ وصاياه من ثلث ما بقي بعد الدين من ماله ثم يقسم الباقي
بين ورثته بالكتاب السنة وجماع الامة * فيدأ باصحاب الفرائض وهم الذين لهم سهام
مقدرة في كتاب الله تعالى * ثم بالعصبات من جهة النسب والعصبة كل من اخذها ابقت
الفرائض عند الانفاد بجزء جمع المالم بالعصبة من جهة النسب هو مولى العتاقة ثم عصبة
ثم الرد على ذوى الفروض النسبية بقدر حقوقهم ثم ذوى الارحام ثم مولى الموالاة ثم المقر للنسب
على الغير بحيث لم ينبت نسبة باقراره من ذلك الغير اذ اقامت المقر على اقراره ثم الموصي لغيره ثم

بيت المال * فضل * المانع من الارث اربعة * الرق * وافر كان او ناقصاً

* والقفل الذي يتعلق به وجوب العصاص او الكفارة و اختلاف الدينين و اختلاف الدارين حقيقة
كالحرية والذمي او حكماً كالسلمان والذمي او الحرين من دارين مختلفين والدار انما يختلف
باختلاف المنعة والملك لا لقطع العصمة فيما بينهم باب معرفة الفروض مستحقها

الفروض المقدرة في كتاب الله تعالى ستة * النصف * الربع * والثلث * والثلثان * الثلث
والسدس * واصحاب هذه السهام اثني عشر نفر اربعة من الرجال وهم الاب والجد الصحيح وهو اب الاب
وان عملاً والاخ لام والزوج وثمان من النساء وهن الزوجة والابنة وابنة الابن وان سقطت
والاخذ لاب وام والاخذت لاب والاخت لام والام والجدة الصحيحة * وهي التي
لا يدخل في نسبتها الى الميت جد فاسد * اما الاب * فله احوال ثلث الفرض المطلق *
وهو السدس ذلك مع الابن او ابن الابن ان سفل والفرض والتصيب معاً وذلك مع الابنة
او ابنة الابن وان سقطت والتصيب المحض عند عدم الولد وولد الابن وان سفل والجد الصحيح
وهو الذي لا يدخل في نسبة الى الميت ام كلاب الا في اربع مسائل وستذكر بان
شاء الله تعالى وليسقط الجهد بالاسب لان الاب اصل في قرابة الى الميت واما لاو لاد

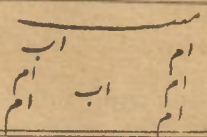
واما لاولاد الام فاحوال ثلث السدس للواحد والثالث للثنتين فصاعدا ذكرورهم وانما هم
 في القسمة والاستحقاق سواء، ويسقطون بالولد وولد الابن وان سفل وبالاب والجد
 بالاتفاق * واما لزوجة فحالتان النصف عند عدم الولد وولد الابن وان سفل ^{بعضه عند الوفاة} ^{بعضه عند الوفاة} ^{بعضه عند الوفاة} ^{بعضه عند الوفاة}
 النساء * لزوجات حالتان الربع للواحدة فصاعدا عند عدم الولد وولد الابن وان سفل والتمن
 مع الولد وولد الابن وان سفل * واما لبناب الصلب فاحوال ثلث النصف للواحدة والثلاثان
 للثنتين فصاعدا ومع الابن للذكر مثل حظ الانثيين وهو يعصبهن بنات الابن كبنات الصلب ^{بعضه عند الوفاة}
 احوال ستة النصف للواحدة والثلاثان للثنتين فصاعدا عند عدم بنات الصلب لمن السدس
 مع الواحدة الصلبة كتملة للثنتين ولا يرثن مع الصليبين الا ان يكون بناتهن او سفل منهن غلام
 والباقي عنهن للذكر مثل حظ الانثيين ويسقطن بالابن ولو ترك ثلث بنات ابن بعضهن سفل من بعض
 وثلث بنات ابن ابن اخر بعضهن سفل من بعض وثلث بنات ابن ابن اخر بعضهن سفل من بعض ^{بعضه عند الوفاة}

العليا من الفرق الاول لا يوزيها احد الوسطى من الفرق الاول توارثها العليا من الفرق الثاني
 السفلى من الفرق الاول لا توارثها الوسطى من الفرق الثاني والعليا من الفرق الثالث السفلى
 الثاني توارثها الوسطى من الفرق الثالث السفلى من الفرق الثالث لا توارثها احد
 اذا عرفت هذا فنقول للعليا من الفرق الاول النصف والوسطى من توارثها السدس كتملة
 للثنتين ولانثى السفلى الا ان يكون معها غلام فيعصب من كانت بجذاته ومن كانت فوذه من
 يكن ذات سهم ويسقط من دونه واما الاخوات لاب وام فاحوال خمس النصف للواحدة والثلاثان
 للثنتين فصاعدا ومع الاخ لاب ام للذكر مثل حظ الانثيين بصرن عصبته به لاستوائهم في القرابة
 الى الميت ولهن الباقي مع البنات او مع بنات الابن لقوله عليه السلام * اجعلوا الاخوات مع
 البنات عصبته والاخوات لاب كالاخوات لاب وام ولهن احوال سبع النصف للواحدة و
 الثلثان للثنتين فصاعدا عند عدم الاخوات لاب وام ولهن السدس مع الاخت لانه ام محكمة
 للثنتين ولا يرثن مع الاخوات لاب وام الا ان يكون معها اخ لاب فيعصبهن الباقي بينهما للذكر مثل
 حظ الانثيين والسادسة ان بصرن عصبته مع البنات او بنات الابن كما ذكرنا وبنو الاعيان وبنو العلاء
 كلهم يسقطون بالابن وابن الابن وان سفل وبالاب بالاتفاق وبالجد عند ابى حنيفة رحمه الله وسقط
 بنو العلاء ايضا بالاخ لاب وام اذا اصارت عصبته مع البنات او مع بنات الابن واما لام فاحوال
 ثلث السدس مع الولد وولد الابن وان سفل او الانثيين من الاخوة والاخوات فصاعدا من أي جهة
 كانا وثلث الكل عند عدم هؤلاء المذكورين وثلث ما يبقى بعد فرض احد الزوجين وذلك في المسئلتين زوج

والبنين وزوجة والبنين ولو كان مكان الاب جد فلام ثلث جميع المال عند ابي يوسف فان لها ثلث
 الباقي وللجدة السدس لام كانت اولاب واحدة كانت او اكثر اذ كان ثابتات متحاذيات في
 الدرجة ويسقط كلهن بالام والابويات ايضا بالاب وكذلك بالجد الام الاب وان علت
 فانها رثت مع الجد لانها ليست من قبلة والقرني من اى جهة كانت تحجب العبدى من اى جهة
 كانت وارثه كانت القرني او محجوبة وان كانت جدة ذات قرابة واحدة كام ام الاب والاخرى
 ذات قرابتين او اكثر كام ام الام وهى ايضا ام اب الاب يقسم السدس بينهما النصفان عند
 ابي يوسف رحمه الله باعتبار الابدان وعند محمد اثلاثا باعتبار الجهات بهذه الصورة

* باب العصابات * العصابات السببية عصبية

بنفسه وعصبية بغيره وعصبية مع غيره * اما العصبية
 بنفسه فكل ذكر لا تدخل في نسبه الى الميت انثى وهم ابناء

اصناف جزاء الميت واصله وجزء ابيه وجزء جده الاقرب فالاقرب يرجحون بقرب الدرجة
 اعنى اوليهم بالميراث جزء الميت اى البنون ثم بنوهم وان سفلوا ثم اصله اى الاب ثم الجد
 اب الاب وان علا ثم جزء ابيه اى الاخوة ثم بنوهم وان سفلوا ثم جزء جده اى الاعمام ثم
 بنوهم وان سفلوا ثم يرجحون بقوة القرابة اعنى بان ذالقرابتين اولى من ذى قرابة واحدة
 ذكر كان او انثى لقوله عليه السلام ان اعيان بنى الام يتوارثون دون بنى العلات كالاخ
 لاب وام او الاخ لاب وام اذا صارت عصبية مع البنات او بنت الابن اولى من الاخ
 لاب وابن الاخ لاب وام اولى من ابن الاخ لاب وكذلك الحكم في اعمام الميت ثم في اعمام ابيه ثم في
 اعمام جده * اما العصبية بغيره * فاربع من النسوة وهن الاتى فرضن النصف والثنتان يرضن
 عصبية باخوتهن كما ذكرنا في حالاتهن ومن لا فرض لها من الاناث واخوها عصبية لا تصير عصبية
 باخيها كالمعلم والعمة المال كله للمعم دون العمة واما العصبية مع غير فكل انثى تصير عصبية مع انثى اخرى كالاخت
 مع البنت كما ذكرنا * آخر العصابات * مولى العتاقة ثم عصبية على الترتيب الذى ذكرنا لقوله عليه السلام
 الولاء كالحمة كحمة النسب ولا شئ الااناث من ورثة المعتق لقوله عليه السلام ليس للنساء من الولاء الا ما اعتقن
 او اعتق من معتقن او كاتب من كاتبين او دبرن او دبرن او جروا معتقن او معتق
 معتقن ولو ترك بالعتق وابنه عند ابي يوسف رحمه الله سدس الولاء لالاب والباقي لابن
 ولو ترك ابن المعتق وجده الولاء كله لابن بالاتفاق ومن ملك ذارحم محرم منه عتق عليه وولاه
 له كثلث ثبات للكبرى ثلثون ديناراً وللصغرى عشرون ديناراً فاشترانا اباهاما بتخسين ثم مات
 الاب وترك شيئاً فالثلثان بينهما اثلاثاً بالفرض ابان في بين مشترى الاب اخماساً بالولاء
 ثلثة اخماس للكبرى وخمسة للصغرى وتصح من خمسة واربعين

* باب الحجب *

على نوعين حجب نقصان وهو حجب عن سهم الى سهم وذلك خمسة نفر لزوجين
 والام وبنت الابن والاخت لاب وقد مرتبانه واجب احرمان والورثة فيه فرعاين
 فزلق لاهل الحجبون بحال البنت وهم ستة الابن والاب والزوج والبنت والام والزوجة
 وفريق يرتفون بحال ويحجبون في حال وهذا مبنى على اصلين احدهما ان كل من بدل الى

الى الميت بنحو لا يرث مع وجود ذلك الشخص سوى اولاد الام فانهم يرثون معها لعدم استحقاقها
جميع الشركه والثاني الاقرب فالاقرب كما ذكرنا في العصباء والمحروم لا يجزى عندنا وعند ابن مسعود
رحمه الله بحجبه النقصان كما كافر والقائل والرفيق والمجرب بحجبه الاتفاق كالاتنين
من الاخوة والاخوانت فصاعدا من اي جهة كانا لا يرثان مع الاب وتكون بحجبه الام من الثلث

في السدس * باب * مخارج الفروض اعلم ان الفروض المذكورة نوعان * الاول
النصف والرابع والثلث والثاني الثلثان والثلث والسدس على التضعيف والتعريف فاذا
جاء في المسائل من هذه الفروض احاد احاد فخرج كل فرض سميته الا النصف فانه من اثنين
كالربع من اربعة والثلث من ثمانية والثالث من ثلثه او اذ اجاز المشي او ثلث وها من نوع واحد
فكل عدد يكون مخرجا بجزء فذلك العدد ايضا يكون مخرجا لنصف ذلك الجزء ولا ضعا فكالسنة
وهي السدس لتضعفه واصغف ضعفه واذا اختلف النصف من الاول بكل الثاني او
بعضه فهو من ستة واذا اختلف الربع بكل الثاني او بعضه فهو من اثني عشر واذا اختلف
الثلث بكل الثاني او بعضه فهو من اربعة وعشرين * باب * العول العول ان يزد على
المخرج من اجزائه اذا ضاق عن فرض اعلم ان مجموع الخارج سبعة اربعة منها لا تعول الاثنان و
الثلة والاربعه والثمانية وثلثه منها تعول السة تعول العشرة وترأ وشفعا واثني عشر تعول
سبعة عشر وترأ لشفعا واربعة عشر واثني عشر واثني عشر واثني عشر واثني عشر
المشترية وهي امرأة وبنات وابوان ولا يزد على هذا الا عند ابن مسعود فان عنده تعول الواحد

وثلاثين * فصل * في معرفة التماثل والداخل والتوافق والتباين بين العددين تماثل العددين
كون عددهما مساويا للاخر وتداخل العددين المختلفين ليعدهما الاكثر اي يقبضه ونقول ان يكون اكثر
العددين مقسما على الاقل قسمه صحيحا ونقول ان يزيد على الاقل مثلثا او امثاله مساوي الاكثر
او نقول ان يكون الاقل جزء الاكثر مثل ثلثة وتسعة وتوافق العددين ان لا يعدهما الاكثر ولكن
بعدهما عدد ثالث كالثمانية مع العشرين لكن بعدهما اربعة فهما متوافقان بالربع لان
العدد العاد يخرج بجزء الوفاق وتباين العددين ان لا يعدهما الاكثر مع عدد ثالث كالسبعة
مع العشرة وطريق معرفة التوافق والتباين بين العددين المختلفين ان يقبض من الاكثر
بمقدار الاقل من الجائزتين مرا حتى اتفقا في درجة واحدة فان اتفقا في واحد فلا
وفاق بينهما وان اتفقا في عدد فهما متوافقان في ذلك العدد ففي الاثنين بالنصف وفي الثلثة
بالثلث وفي الاربعة بالربع هكذا العشرة وفيها واربعة العشرة يتوافقان بجزء اعني في احد عشر جزء
من احد عشر وفي خمسة عشر بجزء من خمسة عشر فاعبر بذلك * باب الصحيح * يحتاج في

تصحيح المسائل الى سبعة اصول ثلثة بين السهام والروس اربعة بين الروس والروس * اما
الثلثة فاحدها ان تكون سهام كل فريق مقسمة عليهم بلا بكرة فلا حاجة الى الضرب كما يكون
وبنتين والثاني ان يكون الكسر على طائفة واحدة ولكن بين سهامهم وروسهم موافقة
فيضرب وفق عدد رؤسهم في اصل المسئلة وعولها ان كانت عائلة كما يكون في عشر
بنات او زوج وابوين وست بنات والثالث ان لا يكون بين سهامهم وروسهم

موافقة فيضرب كل عدد رؤسهم في اصل المسئلة كزوج و خمس احوال لاب و اما
 الاربعة احداهما ان يكون الكسر على طائفتين او اكثر و لكن بين اعداد رؤسهم فالحكم فيها
 ان يضرب احد الاعداد في اصل المسئلة مثل ست بنات و ثلث جدات و ثلثة اعمام و الثاني
 ان يكون بعض الاعداد متداخلا في البعض فالحكم فيها ان يضرب اكثر الاعداد في اصل المسئلة
 مثل في اربع زوجات و ثلث جدات و اثني عشر عم و اثنان ان يوافق بعض الاعداد بعضا فالحكم فيها
 ان يضرب في احد الاعداد في جميع الثاني ثم ما بلغ في وفق الثالث ان وافق المبلغ الثالث او الا
 فالمبلغ في الثالث ثم في الرابع كذلك ثم المبلغ في اصل المسئلة كاربعة زوجات و ثمانى عشر بنتا و
 خمس عشرة جدة و ستة اعمام و الرابع ان يكون الاعداد متباينة لا يوافق بعضها بعضا فالحكم فيها ان يضرب
 احد الاعداد في جميع الثاني ثم ما بلغ في جميع الثالث ثم ما بلغ في جميع الرابع ثم ما جمع في اصل المسئلة كما مر بين
 وست جدات و عشر بنات و سبعة اعمام * فصل * و اذا اردت ان تعرف نصيب كل
 فريق من التصحيح فاضرب ما كان لكل فريق من اصل المسئلة فيما ضربته في اصل المسئلة و اذا اردت
 ان تعرف نصيب كل واحد من احاد ذلك الفريق فاقسم ما كان لكل فريق من اصل المسئلة على
 عدد رؤسهم ثم اضرب الخارج في المضروب فالحاصل نصيب كل واحد من احاد ذلك الفريق
 و جده آخر و هو ان يقسم المضروب على اى فريق شئت ثم اضرب الخارج في نصيب الفريق
 الذي قسمت عليهم المضروب فالحاصل كل واحد من احاد ذلك الفريق و جده آخر و هو طريق
 النسبة و هو الاوضح و هو ان تنسب سهام كل فريق من اصل المسئلة الى عدد رؤسهم منفردا
 ثم تعطي بمثل تلك النسبة من المضروب لكل واحد من احاد ذلك الفريق

فصل في قسمة التركة بين الورثة و الغراء

اذا كان بين التركة و التصحيح مباينة و اضرب سهام كل وارث من التصحيح في جميع التركة ثم قسم
 المبلغ على التصحيح اذا كان بين التصحيح و التركة موافقة فاضرب سهام كل وارث من التصحيح في وفق
 التركة ثم قسم المبلغ على وفق التصحيح فالخارج نصيب الوارث في الوجوهين هذه المعرفة نصيب كل
 فرد و اما المعرفة نصيب كل فريق فاضرب ما كان لكل فريق من اصل المسئلة في وفق التركة ثم
 اقسمة المبلغ على وفق التصحيح المسئلة ان كان بين التركة و المسئلة موافقة و ان كان بينهما مباينة فاضرب
 في كل التركة ثم قسم الحاصل على جميع المسئلة فالخارج نصيب ذلك الفريق في الوجوهين و اما
 في قضاء الديون فدين كل غريم بميزنة سهام كل وارث في العمل و مجموع الديون بميزنة التصحيح

فصل في التجارح

ومن صلح على شيء من التركة فاطرح سهامه من التصحيح ثم اقسمة باقي التركة على الباقين كزوج
 و ام و عم فصلاح الزوج على ما في ذمته من المهر و خرج من البين فيقسم باقي التركة بين الام و عم
 اثلاثا بقدر سهامها سهام الام و سهم للعم

* باب الرد *

الرد عند العول و هو ما فضل عن فرض ذوى الفروض و لا يستحق له رد على ذوى الفروض
 بقدر حقوقهم الا على الزوجين و هو قول عامة الصحابة رضوا به عندهم و به اخذ الصحابنا و قال يدين ثمانية
 انفاضل بيت المال به اخذ مالك و الثاني رضى عنهم الله تعالى * ثم مسائل الباب اقسام اربعة احدا

احد بان يكون في المسئلة جنس واحد من ير عليه عند عدم من لا ير عليه فاجعل المسئلة من عدد رؤسهم
 كما اذا ترك بنين او اختين او وجدتين فاجعل المسئلة من اثنين والثاني اذا اجتمع في المسئلة جنسان
 او ثلثة اجناس فمن ير عليه عند عدم من لا ير عليه فاجعل المسئلة من سهامهم اعني من اثنين
 اذا كان في مسئلة سدسان او من ثلثة اذا كان ثلث و سدس او من اربعة اذا كان نصف سدس
 او من خمسة اذا كان ثلثان و سدس او نصف و سدسان او نصف و ثلث و الثالث ان يكون مع
 الاول من لا ير عليه اعط فرض من لا ير عليه من اقل محارجه فان استقام الباقي على عدد رؤس
 من ير عليه كزوج او ثلث بنات وان لم يستقم فاضرب وفق رؤسهم الثاني في استخراج فرض من لا ير
 عليه كزوج وست بنات والا فاضرب كل رؤسهم في مخرج فرض من لا ير عليه فالمبلغ
 تصحيح المسئلة كزوج وخمس بنات والرابع ان يكون مع الثاني من لا ير عليه فاقسم الباقي من مخرج
 فرض من لا ير عليه على مسئلة من ير عليه فان استقام فيها وهذا في صورة واحدة وهو ان
 يكون للزوجات الربع كزوجة واربع جدات وست اخوات لام وان لم يستقم فاضرب
 جميع مسئلة من ير عليه في مسئلة من لا ير عليه فالمبلغ مخرج فرض الفرضين كما ربع زوجات
 وست بنات وست جدات ثم اضرب سهام من لا ير عليه في مسئلة من ير عليه سهام
 من ير عليه فيما بقي من مخرج فرض من لا ير عليه وان انكسر على البعض صحح المسئلة بالاصول المذكورة

* باب مقاسمة الجدة *

قال ابو بكر الصديق رضي الله عنه ومن تابعه من الصحابة رضي الله عنهم بنوا الاعيان وبنوا
 العلات لا يرثون مع الجدة وهو قول اب حنيفة وبه يفتي وقال زيد بن ثابت رضي الله عنه يرثون
 مع الجدة وهو قولهما وما لك والشافعي رحمه الله وعند زيد بن ثابت رضي الله عنه للجد مع بني الاعيان
 والعلات افضل الام من المقاسمة ومن ثلث جميع المال وتقسيمه ان يجعل الجدة في القسمة
 كاحد الاخوة وبنو العلات يدخلون في القسمة مع بني الاعيان اضر الجدة فاذا اخذ الجدة نصيبه بنو العلات
 يخرجون من البين خابئين بغير شئ والباقي لبني الاعيان الا اذا كانت من بني الاعيان اخت
 واحدة اخذت فرضها نصف الكل بعد نصيب الجدة فان شئ فلبني العلات والا فلا شئ لهم الجدة واخت
 لابي ام واختين لابي فبقي للاختين لابي عشر المال وتصح من عشرين ولو كانت في هذه المسئلة اخت
 لابي فلم يبق لها شئ واذا احتلطيهم رؤسهم فليجد هنا افضل الامور الثلثة بعد فرض رؤسهم المقاسمة
 كزوج وجد و اخ و اما بنت ما يصبى كجد وجدة واخت واخوين و اما سدس الجميع كجد وجدة وبنت واخوين
 ولو كان ثلث الباق خير للجد وليس لبني في ثلث صحيح فاضرب مخرج الثلث في اصل المسئلة فان ترك زوجا وجدوا
 بنتا واما واختا لابي وام او لابي فالسدس خير للجد وتقول المسئلة الة ثلثة عشر ولا شئ للاخت اعلم
 ان زيد بن ثابت لا يجعل للاخت لابي وام او لابي صاحبة فرض مع الجدة الا في المسئلة المذكورة وهي
 زوج وام وجد واخت لابي وام او لابي للزوج النصف وللأم الثلث وللجد السدس للاخت
 النصف ثم يضم الجدة نصيبه الى نصيب الاخت فيقسمان للذكر مثل حظ الانثيين لان المقاسمة خير للجد
 اصلها من ستة وتقول الة تسعة وتصح من سبعة وعشرين واما سميت كدريتها لانها واقعة امرأة
 من بني كدرو ولو كان للاخت اخ او اختان فلا عول ولا كدريتها

* باب المناسحة *

وصار بعض الانصبا ميراثا قبل القسمة كزوج وام و بنت فانت الزوج قبل القسمة عن امرأة وابوين ثم ماتت
 البنت عن ابنتين و بنت و جدة ثم ماتت الجدة عن زوج و اخوين الاصل في ان تصح مسند الميت
 وتعطى بهما كل وارث ثم تصح مسند الميت الثاني و تنظر بين ما في يده من التصحيح الاول و بين
 التصحيح الثاني في ثلثة احوال فان استقام ما في يده على التصحيح الثاني فلا حاجة الى التصحيح الاول ثم
 فانظر ان كان بينهما موافقة فاضرب وفق التصحيح الثاني في التصحيح الاول وان كان بينهما مباينة
 فاضرب كل التصحيح الثاني في التصحيح الاول فالبلغ يخرج المسئلين ضهما و رثة الميت الاول تضرب
 في المضروب اعني في التصحيح الثاني او في وقعة و سهام و رثة الميت الثاني في يضرب في كل ما في يده
 او في وقعة وان مات ثالث او رابع فاجعل المبلغ مقام الاول و الثلثة مقام الثانية في العمل ثم رتبة

و الحامسة كذلك الى غير النهاية * باب ثورث ذوى الارحام *

و ذى الرحم هو كل قريب ليس بذي سهم و لا عصبية كان عامة الصحابة رضي الله عنهم يرون ثورث
 ذوى الارحام و به قال اصحابنا رحمهم الله و قال زيد بن ثابت لا ميراث لذوى الارحام و
 يوضع المال في بيت المال و به قال مالك و الشافعي و ذوى الارحام اصناف اربعة
 الصنف الاول ينتمي الى الميت و هم اولاد البنات و اولاد بنات الابن و الصنف الثاني ينتمي اليهم الميت
 و هم الاجداد الساقطون و النجد الساقطات و الصنف الثالث ينتمي الى ابوي الميت و هم اولاد الاخوات
 و بنات الاخوة و بنو الاخوة لام و الصنف الرابع ينتمي الى جدى الميت و جدتيه و هم العمات و الاعمام
 لام و الاخوال و الخالات فهو لا و كل من يد له بهم من ذوى الارحام روى ابو سليمان عن
 محمد بن الحسن عن ابى حنيفة ان اقرب الاصناف الصنف الثاني و ان علوا ثم الاول و ان سفلا
 ثم الثالث و ان نزلوا ثم الرابع و ان بعد و اوردى ابو يوسف و الحسن بن زياد عن ابى
 حنيفة و ابن سماعه عن محمد بن ابى حنيفة ان اقرب الاصناف الصنف الاول ثم الثاني ثم الثالث
 ثم الرابع كترتيب العصباء و هو الماخوذ في قولها الصنف الثالث مقدم على الجذاب الام لان
 عندهما كل واحد منهم اولى من فرعه و فرعه و ان سفلا و له من اصله * * * * *

فصل

في الصنف الاول و ليهم بالميراث اقربهم الى الميت كبت البنت اولى من بنت الابن و ان استويا
 في الدرجة قول الوارث اولى كبت بنت الابن اولى من ابن بنت البنت و ان استوت درجاتهم
 ولم يكن فيهم ولد و ارث او كان كلهم ولدا و ارث فعند ابى يوسف و الحسن بن زياد يعتبر ابدان الفروع
 ويقسم المال عليهم ان اتفقت صفة الاصول في الذكورة و الانوثة و اختلفت و محمد يعتبر ابدان الفروع
 ان اتفقت صفة الاصول موافقا لهما و يعتبر الاصول ان اختلفت صفاتهم و يعطى الفروع ميراث الاصول
 مخالفا لهما كما ذكر ابن بنت بنت بنت عندهما المال بينهما المذكور مثل حظ الانثيين باعتبار ابدان عند محمد
 رحمه الله كذلك لان صفة الاصول متفقة و لو ترك بنت ابن بنت و ابن بنت بنت عندهما المال بين
 الفروع اثنا ثانيا باعتبار ابدان ثلثه الذكر و ثلثه للاثني و عند محمد المال بين الاصول اعني في البطن الثاني في اثنا ثانيا
 ثلثه لبنت ابن البنت نصيبا و ثلثه لابن بنت البنت نصيبا و كذلك عند محمد اذا كان في اولاد البنات
 بطون مختلفة و يقسم المال على اول بطن اختلف في الاصول ثم يجعل الذكور رة و الاناث
 طرفة بعد القسمة فاذا صاحب للذكور يجمع و هي علم اعلى الخلف الذي وقع في اولادهم و كذلك

وكذلك ما اصاب لاناث يجمع ويقسم على اعلی الخلف الذي وقع في اولادهن بهذا يعمل الى ان ينتهي بهذه الصورة

اصل المسئلة	اصل المسئلة ٧						اصل المسئلة
	بنت	بنت	بنت	بنت	بنت	بنت	
١	١	١	١	١	١	١	١
٢	٢	٢	٢	٢	٢	٢	٢
٣	٣	٣	٣	٣	٣	٣	٣
٤	٤	٤	٤	٤	٤	٤	٤
٥	٥	٥	٥	٥	٥	٥	٥
٦	٦	٦	٦	٦	٦	٦	٦
٧	٧	٧	٧	٧	٧	٧	٧
٨	٨	٨	٨	٨	٨	٨	٨
٩	٩	٩	٩	٩	٩	٩	٩
١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠
١١	١١	١١	١١	١١	١١	١١	١١
١٢	١٢	١٢	١٢	١٢	١٢	١٢	١٢

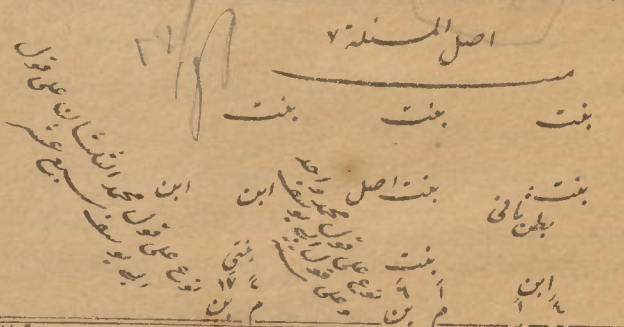
وضيح المسئلة ٧

جانب اعلی

جانب اسفل

اصل المسئلة ٧

وكذلك عند محمد يأخذ الصفة من الاصل حال القسمة والعدد عن الفرع كما اذا ترك ابني بنت بنت وبنت ابن وبنی بنت ابن بنت بهذه الصورة

عند ابی یوسف رحمه الله المال بين الفروع اسباعاً باعتبار ابدا نعم وعند محمد رحمه الله التقسيم المال على اعلی الخلف اعني في البطن الثالث اسباعاً باعتبار عدد الفروع في الاصول اربعة اسباع لبنتي بنت ابن بنت نصيب جهدها وثلاثة اسباع وهو نصيب البنين يقسم على ولديها اعني في البطن الثالث ايضا فالثقة نصيبها لبنت ابن بنت البنت نصيب ايها والنصف الآخر لابني بنت بنت البنت نصيب اعمها ونصيب من ثمانية وعشرين وقول محمد رحمه الله اشهر الروايتين عن ابی حنيفة رحمه الله في جميع ذوى الارحام بفضل ٤ علماء واما محمد رحمه الله يعطون الجهمات في التورث غير ان ابی يوسف رحمه الله يعطون الجهمات في ابدان الفروع ومحمد رحمه الله يعطون الجهمات في الاصول كما اذا ترك بنتي بنت بنت وها ايضا

* فصل * الصنف الرابع الحكم فيهم انه اذا انفرد واحد منهم استحق المال كله لعدم المزارع وان

اجتمعوا وكان حيز قرابتهم متحداً كالعمت والاخوال والخالات فالاقوى منهم اولى بالاجماع اعني من كان لاب ام اولى ممن كان لاب ومن كان لاب اولى ممن كان لام ذكورا كان او اناثا وان كانوا ذكورا واناثا واستوت قرابتهم فلذلك مثل حظ الانثيين كعم وعمه كلاهما لام او خال وخالة كلاهما لاب ام او لاب اولام وان كان حيز قرابتهم مختلفا فلا اعتبار لقوة القرابة كعمه لاب وام وخالة لام او خال لاب وام وعمه لام فالثلاثان بقراءة الاب وهو نصيب الام ثم ما اصاب كل طرفين يقسم بينهم كما لو اتحد حيز قرابتهم *

* فصل * في اولادهم الحكم فيهم كما حكم في الصنف الاول اعني اوليهم بالميراث قرابهم الى الميت من اى جهة كان وان استوتوا في القرب وكان حيز قرابتهم متحدا فن كان له قوة القرابة فهو اولى بالاجماع وان استوتوا في القرب والقرابة وكان حيز قرابتهم متحدا فاولد العصبه او كسبته العم وابن العمه كلاهما لاب وام او لاب المال كله لبنت العم وان كان احد هما لاب وام والاخر لاب المال كله لمن كان له قوة القرابة في ظاهر الرواية قياسا على خاله لاب مع كونها ولد ذى رحم محرم هي اولى لقوة القرابة من الخالة لام مع كونها ولد الوارثة لان الترجيح لمعنى فيه وهو قوة القرابة اولى من الترجيح لمعنى في غيره وهو الاداء بالوارث قال بعضهم المال كله لبنت العم لاب لانها ولد العصبه وان استوتوا في القرب ولكن حيز قرابتهم مختلفا لا اعتبار لقوة القرابة ولا ولد العصبه في ظاهر الرواية قياسا على عمه لاب وام مع كونها ذات القرابتين وولد الوارث من البننتين هي ليست باولى من الخالة لاب مع انها ولد ذى الرحم كالثنتين لمن يدلى بقرابة الاب يعتبر فيهم قوة القرابة ثم ولد العصبه والثنت لمن يدلى بقرابة الام ويعتبر فيهم قوة القرابة ثم عند ابى يوسف حملة امه ما اصاب كل طرفين يقسم على ابدان فروعهم مع اعتبار عدد الجهات في الفروع وعند محمد رحمه الله يقسم المال على اول بطن اختلف مع اعتبار عدد الفروع والجهات في الاصول كما في الصنف الاول ثم ينقل هذا الحكم الى جهة عمومة ابويه وخولتهما ثم الى اولادهم ثم الى جهة عمومة ابويه وخولتهم ثم الى اولادهم

كما في العصبه * فصل * في الخنثى الخنثى المشكل اقل النصيبين اعني اسوء الحالين عند ابى حنيفة رحمه الله

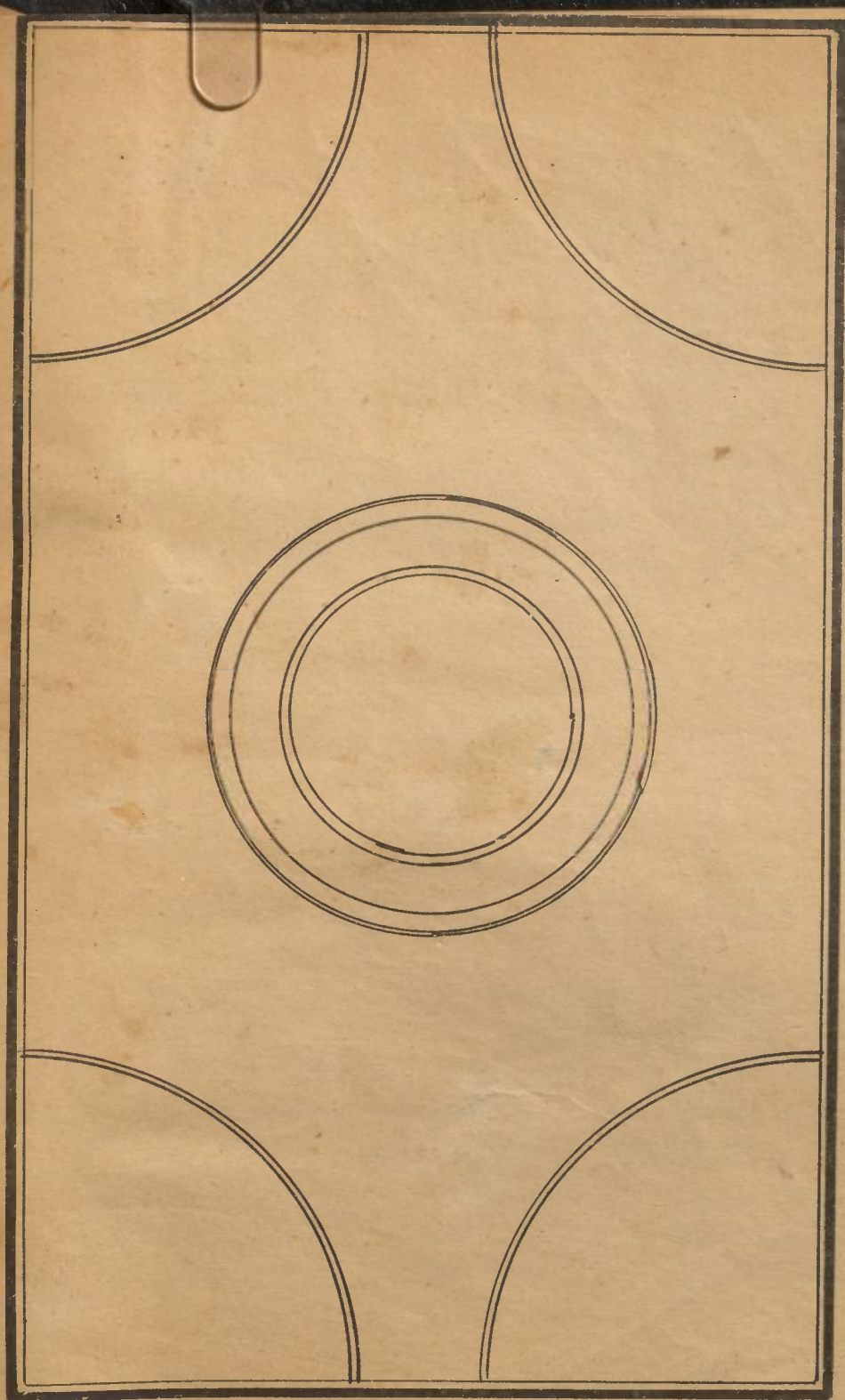
واصحابه وهو قول عامة الصحابة رضي الله عنهم وعليه الفتوى كما اذا ترك ابنا وبنثا وخنثى لخنثى نصيب بنت لانه متيقن وعند الشعبي رحمه الله وهو قول ابن عباس رضي الله عنه لخنثى نصف النصيبين بالمنازعة واختلفا في خروج قول الشعبي وهو قول ابن عباس رضي الله عنه لخنثى نصف النصيبين بالمنازعة في خروج قول الشعبي وقال ابو يوسف لابن سهم والبنث نصف سهم وخنثى ثلثه اربع سهم لان الخنثى يستحق تسهما ان كان ذكرا ونصف سهم ان كان انثى وبهذا يتيقن فباخذ نصف النصيبين او النصف المتيقن مع نصف النصف المتنازع فيه فصا ثلثة اربع سهم وجميع الانصبا تسهما وربع سهم لانه يعتبر التسهما ولعل النصف من تسعة قال محمد ياخذ الخنثى خمس المال في هذه المسئلة ان كان ذكرا وربع المال ان كان انثى فباخذ نصف النصيبين وذلك خمس ونحن باعتبار الحالين ونضع من اربعين وهو المجمع من ضرب احدى التسلمتين هي الاربعة في الاخرى هي خمسة

وهي الخمسة ثم في الحالين فمن كان له شيء من الخمسة مضروب في الاربعة فمن كان له شيء من الاربعة
مضروب في الخمسة فصار للختي ثمانية عشر سهما وللابن ثمانية عشر سهما وللبنت تسعة +

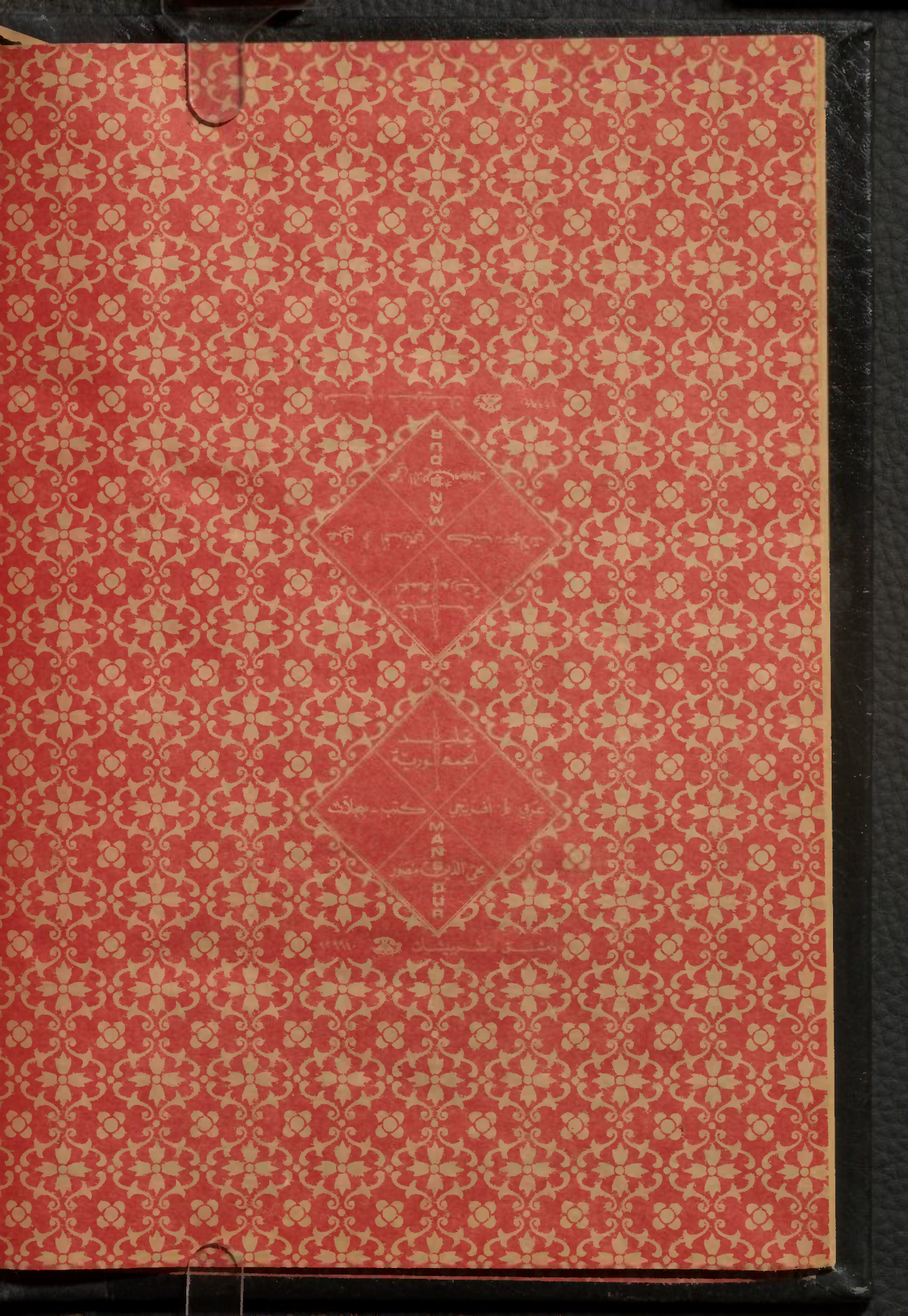
+ فضل + في الحمل اكثر مدة الحمل ستان عند اب حنيفة رحمه الله وعند ليث بن سعد ثلث سنين
وعند الشافعي اربع سنين وعند الزهري سبع سنين واقدمائة شهر ويوقف الحمل عند اب حنيفة نصيب الاربعة
بين اواربع بنات ايها اكثر ويعطى بقية الورثة اقل الا نصبا وعند محمد يوقف نصيب ثلثة بنين واهل بيته بن سعد
وفي رواية اخرى نصيب البنين هو احدى الروايتين عند اب يوسف رواه هشام وروى الخصاعي اب يوسف
نصيب ابن واحد وعطية الفتوى ويؤخذ الكفيل على قوله فان كان الحمل من الميت وجاءت بالولد لتقام
اكثر مدة الحمل او اقل منها ولم تكن اقرب بالنقضاء العدة يرث وبورث عنه فان جاءت بالولد
لاكثر من اكثر مدة الحمل لا يرث ولا بورث وان كان من غيره وجاءت بالولد لثلاثة اشهر او اقل يرث
وان جاءت به لاكثر من اقل مدة الحمل لا يرث فان خرج اقل الولد ثم مات لا يرث ولو خرج اكثر ثم مات
يرث فان خرج مستقما فالمعتبر صدره يعني اذا خرج صدره كله يرث وان خرج منكوسا فالمعتبر سرة الاصل
في تضييق مسائل الحمل ان تضييق المسئلة على تقديرين على تقدير ان الحمل ذكر وعلى تقدير انه انثى ثم تنظر
بين المسئلتين فان توافقا فاضرب وفق احد هما في جميع الاخر وان تباينا فاضرب كل
احدهما في جميع الاخر فاي حصل تضييق المسئلة ثم اضرب من كان له شيء من مسئلة ذكورة في
مسئلة انوثة او في وقتها ومن له شيء من مسئلة انوثة في مسئلة ذكورة او في وقتها كما في الختني
ثم انظر في المحاصلين من الضرب ايها اقل يعطى كذلك الوارث والفضل الذي بينهما موقوف
من نصيب ذلك الوارث فاذا خسر الحمل فان كان مستحقا بجميع الموقوف فيها وان كان مستحقا لبعض
فأخذ ذلك والباقى منقسم بين الورثة فيعطى كل واحد من الورثة ما كان موقوفا عند نصيبه كما اذا ترك
بنتا وابوين وامراة حاملتا فالمسئلة من اربعة وعشرين على تقدير ان الحمل ذكر وعلى تقدير انثى
من سبعة وعشرين فاذا اضرب وفق احد احديهما في جميع الاخرى صاد ما بين ستة
عشر على تقدير ذكورة للمرأة سبعة وعشرون وكل واحد من الابوين ستة وثلاثون وعلى تقدير
انوثة للمرأة اربعة وعشرون وكل واحد من الابوين اثنان وثلاثون وتعطى للمرأة اربعة وعشرون
ويوقف من نصيبها ثلثة اسهم ومن نصيب كل واحد من الابوين اربعة اسهم ويعطى للبنت ثلثة عشر
سهما لان الموقوف في ههنا نصيب اربعة بنين عند اب حنيفة رحمه الله لان البنين اذا كانوا الاربعة
فنصيبها سهم اربعة السبع سهم من اربعة وعشرين مضروب في تسعة فصار ثلثة عشر فهي لها والباقى
موقوف وهو مائة وخمسة عشر سهما فان ولدت بنتا واحدة او اكثر فجميع الموقوف للبنات وان
ولدت ابنا واحدا او اكثر فيعطى للمرأة وللابوين لان موقوفا من نصيبهم فابقى يقسم بين الاولاد
وان ولدت ولدا ميتا فيعطى للمرأة وللابوين ما كان موقوفا من نصيبهم وللبنت الى تمام النصف
خمس وتسعون سهما والباقى للاب وهو تسعة لانه عصبة + فضل + في المفقود
المفقود حتى في مال حتى لا يرث منه احد ويوقف ماله حتى تقع موته او تنقض مدة واختلاف الروايات
في تلك المدة ففي ظاهر الرواية اذا لم يبق احد من اقرانه حكم بموته وروى الحسن بن
زيد عن اب حنيفة رضي الله عنه ان تلك المدة مائة وعشرون سنة من يوم ولد له وقال محمد مائة وعشرون

وعشر سنين وقال ابو يوسف رحمه الله مائة وخمسين سنين وقال بعضهم تسعون سنة وقال
بعضهم موقوف الى اجتهاد الامام وموقوف الحكم في حق غيره حتى يوقف نصيبه من مال مورثه كما في الحكم
فاذا مضت المدة فماله لو رثته الموجودين عند الحكم بموته وما كان موقوفا لا جله يرد الى وارث
مورثه الذي وقف من ماله الاصل في تصحيح المسائل المفقود ان تصحح المسئلة على تقدير حيوتة
ثم تصحح على تقدير وفاته وباقه العمل ما ذكرنا في المحل * فصل * في المرتد اذا مات المرتد او
قتل او حتى يدار الحرب قضى القاضي لمجوفه فما كتبه في حال اسلامه فهو لورثته المسلمين وما كتبه في
حال ردته يوضع في بيت المال عند ابي حنيفة وعند باقي الكسبان جميعا لورثته المسلمين وعند باقي
الكسبان يوضع في بيت المال وما كتبه بعد التحرق يدار الحرب فهو في اجماع وكسب المرتدة
جميعا لورثتها المسلمين بلا خلاف بين اصحابنا واما المرتد لا يرث من احد لا من مسلم ولا من
مرتد مشد وكذا كسب المرتد الا اذا ارتد اهل ناحية باجمعهم فحينئذ يوارثون * فصل في الاسبغ *
حكمه حكم سائر المسلمين في الميراث ما لم يفارق دينه فاذا افارق دينه حكمه حكم المرتد وان لم يعلم
ردته ولا حيوتة حكمه حكم المفقود * فصل * في الحر في والغرق والهدم اذا مات جماعة ولا يدري

ايهم ماتت او لا جعلوا كأنهم ماتوا معا فمال كل واحد منهم لورثته الاحياء ولا يرث
بعض الاموات من بعض وهذا هو المختار وقال علي وابن مسعود
رضي الله عنهم يرث بعضهم من بعض الا ما ورث كل واحد
منهم من مال صاحبه * تمت
بعون الله تعالى

HEDENVA
مكتبة هدنوا

MANZUR
مكتبة المنصور

BUENOS AIRES

مكتبة
الكتاب

مكتبة

مكتبة
الكتاب

MANABOL

